

"ಪ್ರತಿಪಕ್ಷ ಗಾಯಕಾಗಾನ ಮಾನಪರಿಖಂಡನೆ" ಆಲಾಪನೆ, ಸ್ವರ ಪ್ರಸಾರ, ಪಲ್ಲವಿ, ತಾನ, ತಾಳ, ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗೀತಾಂತರ್ಗತ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದ ಏಕ ಗಾಯಕ ಅಥವಾ ಸಮೂಹ ಗಾಯಕರನ್ನು- ಏಕಗಾನ ಅಥವಾ ವೃಂದಗಾನದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಣತಿ ಪಡೆದ ಧೀರ. "ಕಸ್ತೂರಿಕಾಮೋದೆ" ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ, ಸ್ನಾನಚೂರ್ಣ, ಅಂಗರಾಗ, ಅಂಗ ಮರ್ದನ ಮತ್ತು ಸೈರಂಧ್ರೀ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತಳು. ಮುಖ ಶೃಂಗಾರ ಕೇಶ ಶೃಂಗಾರ ನಿಪುಣ.

ಇಂತಹ ವೀರವನಿತೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬಸದಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಕೆರೆ ತೋಡಿಸಿ, ತೋಟ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಕಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದಳು.

ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಪಡವಳಿತಿ - ತನ್ನ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯ ಗೌರವವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಸಾನ್ತಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಪಡವಳಿತಿಯ ಭಕ್ತ ತನ್ನ ಜನರ ಸರ್ವತೋಭಿಮುಖವಾದ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪತಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಶೃಂಗಾರದ ವೆಚ್ಚ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

೫) ಪದ್ಮಲದೇವಿ : ಶಾನ್ತರ ರಾಣಿ (೧೧ನೇ ಶತಮಾನ)

ರಾಣಿ ಪದ್ಮಲದೇವಿ ಶಾನ್ತರ ರಾಜ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯರು ಮಂಡಲೇಶ್ವರಿಯರಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಪತಿಯ ಮರಣಾನಂತರ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ನುಂಗಿ ಮಗನಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಗುರುವಾಗಿ ಕೃತ್ರಿಯೋಚಿತ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿ ಸಮರ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ತಾಯ್ತನದ ಹೊಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊನ್ನಾಳಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಪತಿಯ ಆಶಯದಂತೆ ನಡೆದು ಜನಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಭಾಗಿ. ಇಂದು ಮಂಡಲೇಶ್ವರಿಯ ದಂಡನಾಯಕ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಬಸದಿ ಹಾಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಯಿದೆ. ಕಾಲ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವಿದು.^೧

೧. E.C. VIII, No. 45(H), ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ದಕ್ಷಿಣದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಕಂಬ, ಬೆಳಗುತ್ತಿ ಗ್ರಾಮ - ಹೊನ್ನಾಳಿ.

ಆಕೆಯ ಪತಿಯ ಹೆಸರು ಪುತ್ರನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಆಕೆ ವಿಧವೆ ಚಿಕ್ಕ ಮಗು ಅವಳ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿತ್ತು.

ಅವಳು ಹೊನ್ನಾಳಿಯ ಮಂಡಲಾಧಿಪತಿ ಶಾನ್ತರಾಜಪತ್ನಿ. ಅವಳ ದಂಡನಾಯಕ ವೀರ ತೋದರಪಿಳ್ಳೆ. ದಣ್ಣಾಯಕ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳ ಆಶ್ರಯದಾತ. ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಮಹಾ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ರಾಣಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಹೊನ್ನಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಜಿನಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ರಾಣಿ ಜಿನಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಪತಿಯ, ಮಗನ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದಳು.

ರಾಣಿ ಜಿನಮಂದಿರಗಳಿಗೂ ಶಿವಮಂದಿರಗಳಿಗೂ ದಾನ ನೀಡಿದಳು. ಜಿನಾಲಯಕ್ಕೆ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದಳು.

೬) ಕಂಚಿ ಗಾಲುಂಡಿ - ಶಾನ್ತರ ಪ್ರಜೆ (೧೨ನೇ ಶತಮಾನ) (ರಾಯಮುರಾರಿ ನೋವಿದೇವನ ಕಾಲ) - ಡಾ|| ಪಿ. ಬಿ. ದೇಸಾಯಿಯವರು ಹೊಗಳಿರುವ ದಾನಿ

ಕಾಲಚುರ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ರಾಯಮುರಾರಿ ನೋವಿದೇವ ಆಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಬನವಾಸಿ ಮಂಡಳದಲ್ಲಿ ಕಾಳಗಾಲುಂಡ ಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಕಂಚಿ ಗಾಲುಂಡಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಪಾರ್ವತಿ, ರತಿ, ರಂಭೆಗೆ ಮಿಗಿಲಾದವಳು. ಆಕೆಗೆ ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು. ಮೊದಲನೆಯವನು ಗುಣನಿಳಯಂ, ಎರಡನೆಯವನು ಜನ್ಯಕಬಂಧು ವಿನಯನಿಧಾನಂ ಮೂರನೆಯವನು ಆಹವ ಶೌಂಡನಾದ ಭೀಮಗಾಲುಂಡ. ಹಿರಿಯ ಮಗ ಗುಣನಿಳಯನ ಮಡದಿ ಕಾಮಿಯಕ್ಕ.

ಇವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಜಿನಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಹಿರಿಯದಾನಿ ಕಂಚಿ ಗಾಲುಂಡಿ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಸ್ತ್ರೀಧನವನ್ನು ಧಾರೆ ಎರೆದು ಚತುರ್ವಿಧದಾನ ಸತತವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಳು.

ಕಲ್ಯಾಣದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ರಚಿತವಾದ ಜಿನಾಲಯವಿದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದುದು.^೧

೧. E.C. VIII, No. 286, ಜಿನಾಲಯದ ಮುಂದೆ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಕಲ್ಲು, ಹಕ್ಕಲು ಗ್ರಾಮ, ಸೊರಬ ತಾಲ್ಲೂಕು.

೭) ರಾಣಿ ಸೋಮಲದೇವಿ - ಶಾನ್ತರ ಮಂತ್ರಿ

ರಾಜ ರಾಣಿಯರನ್ನು ಮೀರಿಸಿ ಕೈಹೊಯ್ದು ಮಂತ್ರಿ, ಸೇನಾಪತಿಗಳ ಪತ್ನಿಯರು ರಾಜತೀಯದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಸುಖಶಾಂತಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಂತ್ರಿಯ ಸಮಸ್ತ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಹ ಮಂತ್ರಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ತಾನೇ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧಿಕಾರ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೀರ ಮಂತ್ರಿಪತ್ನಿ. ರಾಣಿ ಸೋಮಲದೇವಿ-ಶಾನ್ತರ ಮಂತ್ರಿ. ಆಕೆ ರಾಜಪುತ್ರಿ. ಮಂತ್ರಿಯ ಕೈಹಿಡಿದು ಮಂತ್ರಿಯ ಮನೆ ಬೆಳಗಿದಳು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಾನ್ತರ ರಾಜ್ಯದ ವಿಳಿಗೆಗಾಗಿ ದುಡಿದಳು. ಗೊಗ್ಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಅಧಿಕಾರಿ.

ಹಿಂದೆ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೋಮಲದೇವಿ ಪರಮಸುಂದರ ಜಿನಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಳು. ರಾಕಾನಿಶಾಕರ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ತೆಗಳುಂಟೆ ಹೊಕ್ಕಾಂತಿ. ಚೆಲುವೆಯ ಚಂಚಲ ಕಣ್ಣುಗಳ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಪ್ರಶಾಂತತೆ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಮೀರಿಸಿದೆ. ಕಣ್ಣು, ಕಣ್ಣುನೋಟ ನೋಟದ ಬೇಟೆ - ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಸೋಗಸು. ಒಂದನ್ನೊಂದು ತೆಗಳುಂಟೆ, ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ವೈಖರಿ - ಅಂದಚಂದಗಳ ವೈಖರಿ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಚಮತ್ಕಾರಗಳ ಸಂಗಮ.^೧

ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆಕೆ ಜಿನಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟ ದತ್ತಿಗಳ ದಾನಗಳ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯದ ತಕ್ಕಡಿ ಹಿಡಿದು ಅಧಿಕಾರ ದಂಡ ಹಿಡಿದು ಅವಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ, ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಆಕೆ ದಾನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ ಪತಿಗಾಗಿ ದಾನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ.^೨

ಕಂಗಳೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುಂದರ ಜಿನಾಲಯವಿದ್ದಿತು. ಇಂದು ದೇವಾಲಯ ಹಾಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರನ ಸಾಮಾನ್ಯ ದೇವಾಲಯವಿದೆ.^೩

೧. E.C. VIII, No. 317, ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಗಳ ನಡುವೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕಲ್ಲು ಗೊಗ್ಗಿ ಗ್ರಾಮ, ನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕು.
 ೨. ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಒಡೆದ ಶಾಸನಗಳು, 318, 319, 320
 ೩. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಒಡೆದ ಕಲ್ಲು, 321.

ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸೋಮಲೆಯ ರೂಪನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದೆ.

“ನಗೆ ನಗೆ ಮೊಗಮಂ, ಅಂಬುಜಮಂಮಿಗೆ, ಮಿಗದೀಕ್ಷಣಮಂ ಈಕ್ಷಣಂ (ಮೃಗ) ಮೃಗ ಧರನಂತೆಗಳೆ ಮೊಲಕಾಂತಿ ಚಿಲ್ವಿಂತ್ರಿಗುಣಿಸಿದ (ದಿ)ದು ನಿನ್ನ ರೂಪು ಸೋಮಲದೇವಿ”

ಸೋಗಸಾದ ಸೌಂದರ್ಯ, ನವಿರಾದ ಹೂ ಅರಳಿದಂತಹ, ತಂಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಂತಹ ಚೆಲುವೆ. ದೇವಿಯ ಮಂಗಳ ಸೌಂದರ್ಯ ಮನಮೋಹಕ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಅರಳಿದಂತಹ ನಗೆ - ನಗೆಯೇ ಬೆಳದಿಂಗಳು. ಆ ಮುಖ ಶಾವರೆಯಂತಿದೆ - ಕುಮುದ ಬಿರಿದಂತಹ ತುಟಿಯ ಚೆಲುವು. ಕಣ್ಣು ನೋಟ ಜಿಂಕೆಯ ಕಣ್ಣು ನೋಟದಂತಿದೆ. ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿರುವ ಜಿಂಕೆಯ ಕಣ್ಣು ನೋಟಕ್ಕೆ ಎಣೆಯಾಗಿದೆ. ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿರುವ ಜಿಂಕೆಯ ನೋಟ, ಓಟಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿದೆ. ಆ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಸೋಮಲದೇವಿಗೆ ಜಾತಿಭೇದ ಬುದ್ಧಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದೇಹ ಎಂದು ಬಂದವರನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಜಿನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕನ್ಯಾದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬೃಹತ್ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕುಲಗುರುಗಳು ವಾಸುಪೂಜ್ಯ ಭಟ್ಟಾರರು ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಾಲು ಕರ್ಚಿ ಧಾರಾವೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕನ್ಯಾದಾನದ ಫಲಗಳನ್ನು ಲೋಕ ಮಂಗಳಾರ್ಥವಾಗಿ ದಾನ ನೀಡಿದ್ದಾಳೆ.

ಪತಿ ಇದ್ದಾಗ - ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಶಾನ್ತರ ರಾಜ್ಯಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ದುಡಿದ ಸೋಮಲದೇವಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಜನಧರ್ಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸಲ್ಲೇಖನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸನ್ಯಾಸನ ವಿಧಿಯಿಂದ ಮುಡುಪಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಹಠಳ ಹಾಳಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಓದಲಾಗದ ನಿಸಿದಿಗೆ ಕಲ್ಲು ನಂ. ೩೨೨ ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಜನ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಂಬಿ ನಡೆದ ಕೆಚ್ಚಿನ ವರ್ಣನೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಓದಿ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ.

೮) ಸುಗ್ಗಿಯಬ್ಬರಸಿ - ಗಂಗಮಾರಸಿಂಗನ ಪತ್ನಿ (೧೧ನೇ ಶತಮಾನ)

ಚಟ್ಟಿಯಬ್ಬರಸಿ ಶಾನ್ತರ ವಂಶೀಕಳು

ಚಾಲುಕ್ಯ ಚಕ್ರೇಶ್ವರ ಏಕಮಾದಿತ್ಯ ಭೂವರ ಜಯಸಿಂಹನ ಮಗ ತ್ರಿಭುವನ ಮಲ್ಲ - ಜಗದೇಕಮಲ್ಲ - ೬ನೇ ಏಕಮಾದಿತ್ಯ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸೊರಬ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಅನವಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗಂಗವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಾರಸಿಂಹ

ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಾನ್ತರ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸುಗ್ಗಿಯಬ್ಬರಸಿ ಇವನ ಹೆಂಡತಿ.^೧ ಸುಗ್ಗಿಯಬ್ಬ ತನ್ನ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪಂಚಬಸದಿ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಆ ಬಸದಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಗುರು ಮಾಘಣಂದಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ದಾನನೀಡಿದಳು.

ಸುಗ್ಗಿಯಬ್ಬರಸಿಯ ಕಾಲಾನಂತರ ಕನಕಬ್ಬರಸಿ - ಕನಕಿಯಬ್ಬರಸಿ ಈ ಪಂಚಬಸದಿಗೆ ದಾನ ನೀಡಿದಳು. ಅನಂತರ ಸುಗ್ಗಿಯಬ್ಬರಸಿಯ ಮಗಳು ಚಟ್ಟಿಯಬ್ಬರಸಿ ಈ ಬಸದಿಗೆ ದಾನ ನೀಡಿದಳು.

ಶಾನ್ತರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಚಟ್ಟಿಯಬ್ಬರಸಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಳು. ಹುಟ್ಟಿದ ತವರುಮನೆ ಶಾನ್ತರ, ಗಂಡನ ಮನೆ ಗಂಗವಂಶ. ಆದರೆ ರಾಜನಿಷ್ಠೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಶಾನ್ತರಿಗೆ. ಕಾರಣ ಗಂಗರು ಶಾನ್ತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಸಾಮಂತರಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಚಟ್ಟಿಯಬ್ಬರಸಿಯ ವಂಶವೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಶಾನ್ತರ ಮನೆತನದ ಮಿತ್ರ - ಬಂಧು - ಹಿಕ್ಕೈಷಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಇವಳ ತಂದೆ ಮಾರಸಿಂಗ ನೃಪ. ಅಣ್ಣ ಎಕ್ಕಲಭೂಪ-ಪತಿ ದಿನಕರತೇಜದಿ ನೊಪ್ಪುವ ದಶವರ್ಮನ ಸುತ ಎರೆಯಂಗ. ಅವಳ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಕೇಶವನೃಪ. ಮಗಳು ಶಾನ್ತಿಯಕ್ಕ. ಚತುರ್ವಿಧ ದಾನ ನೀಡಿದ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತೆ ಇವಳು.

೯) ಲೋಕಲದೇವಿ - ಮಹಾದೇವ ಮಂತ್ರಿಯ ಪತ್ನಿ
(ಶಾನ್ತರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕಾರ : ೧೧ನೇ ಶತಮಾನ)

ಮಹದೇವ ಮಂತ್ರಿಯ ಪತ್ನಿ ಲೋಕಲದೇವಿ ಅತ್ಯಂತ ಉದಾರ ಮನಸ್ಸು ರಾದ ದಂಪತಿಗಳು. ಗಂಡ ಶೈವಧರ್ಮಿ. ಹೆಂಡತಿ ಜಿನಧರ್ಮಿ.

“ಲೋಕಲದೇವಿ ಜಿನಶಾಸನ ದೇವತೆ, ಧರ್ಮದುಸ್ತಿಕೆಯೊಳತ್ತಿ ಮಬ್ಬೆ. ಸತತಂ ಪತಿಭಕ್ತಿಯೊಳ್ ಬೆಳ್ಳುವೆತ್ತ ಅರುಂಧತಿ, ಮಹದೇವ ಮಹೀಪತಿ ಚಮೂಪತಿಕಾಂತೆ”

ಇಂತಹ ಚೈತನ್ಯಮೂರ್ತಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಆವಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ. ಆ ಗ್ರಾಮ ದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿನಾಥ ಜಿನಾಲಯ ಮಾಡಿಸಿ - (ಎರಗದ ಶಾಂತಿನಾಥ) ಅದನ್ನು ತ್ರೈವಿದ್ಯಾ ವಿದ್ಯಾಧರಂ ದೇವರಿಗೆ ದಾನನೀಡಿದಳು. ಆಗ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜ ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರಬಲ್ಲಾಳ.

೧. E.C.VIII, No. 233, ಬನಶಂಕರಿ ದೇವಾಲಯದ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಜಿನಬಸದಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕಲ್ಲು, ವುದ್ರಿ ಗ್ರಾಮ, ಆನವಟ್ಟಿ.

ಲೋಕಲದೇವಿ ಜಿನಧರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸಿ ಸಂತ್ಯಜ್ಜ ಬದುಕು ಬಾಳಿ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿ ವಿಧಿಯಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಡುಪಿದಳು. ತಾನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಜಿನಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬಹುಶಃ ಸಮಾಧಿಮರಣ ಪಡೆದಿರಬಹುದು. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹೆಸರು ಇಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಅಳಿಸಿ ಹೋಗಿರಬಹುದು.

“ಲೋಕ ವಿಶ್ರುತೆ ಮಹದೇವ ವಿಭುವಧ್ರು ಸೂರಸ್ಥಗಣ ಸುಗತಿಯನೆಡೆ ವಿಡಿದು ಸಮಾಧಿಮರಣ....” ಶಾಸನ ಹಾಳಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಲೋಕಲದೇವಿ ಸಮಾಧಿಮರಣ ಪಡೆದ ಶಾಸನ ಅದೇ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಇದು ನಿಸಿದಿಗೆ ಕಲ್ಲು.

ಜಿನಮಂದಿರ ನಾಶವಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬನಶಂಕರಿದೇವಿಯ ಗುಡಿಯಿದೆ. ಅಂತೂ ಎರಗದ (ಎರಕದ ಪ್ರತಿಮೆ ? ಉಬ್ಬು ಶಿಲ್ಪ ?) ಶಾನ್ತಿನಾಥನಿದ್ದ ಕಡೆ ಪೂಜೆ ನಡೆದು ದೀಪ ಧೂಪ, ಪುಷ್ಪಗಳಂತೂ ಅರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ.^೨

೧೦) ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ - ಗಾಲುಂಡಿ - ಪಟ್ಟಣಸ್ವಾಮಿನಿ (೧೨ನೇ ಶತಮಾನ)

ನಾಗವಲ್ಲಿ ಪುರವರಾಧೀಶ ಏಕಿ ಸೆಟ್ಟಿಯ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ ಪಟ್ಟಣ ಸ್ವಾಮಿನಿಯಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ತತ್ಪರಳಾಗಿದ್ದಳು. ಮಹಾ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಈಕೆಯ ಮಗ ಕಿರೆಯವ ಸೆಟ್ಟಿ - ಕೇತುಮಲ್ಲ. ಈಕೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಊರಿನಲ್ಲಿ - ಎಳೆವಾಳೆ ಪುರದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿನಾಥ ಬಸದಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕುಲಗುರುಗಳು ಸಿದ್ಧಾಂತಿದೇವರಿಗೆ ದಾನ ನೀಡಿದಳು. ಈಕೆಯ ವಂಶಗುರುಗಳು ಭಾನುಕೀರ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿದೇವ.

ಈಕೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಜಿನಾಲಯ ಹಾಳಾಗಿ ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ಬರಮದೇವರ ದೇವಾಲಯವಿದೆ.^೩ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ ಪಟ್ಟಣಸ್ವಾಮಿನಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಎಂದರೆ ಬಹುಶಃ ಮೇಯರ್ ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದು.

೧೧) ಕಾಳಕಟ್ಟೆ ಗಾಲುಂಡಿ-ಪಟ್ಟಣಸ್ವಾಮಿನಿ
(ರಾಯಮುರಾರಿ ಸೋವಿದೇವನಕಾಲ)

ಕಾಳಚುರ್ಯ ರಾಜ ರಾಯಮುರಾರಿ ಸೋವಿದೇವ ಆಳುತ್ತಿರುವಾಗ -

೧. E.C. VIII, No. 140, ಬನಶಂಕರಿ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕಲ್ಲು, ಆವಲಿಗ್ರಾಮ, ಸೊರಬ ತಾಲ್ಲೂಕು

೨. E.C. VIII, No. 142, ಬರಮದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಕಲ್ಲು, ಎಳವಾಳೆ ಗ್ರಾಮ, ಸೊರಬ ತಾಲ್ಲೂಕು

ಬನವಾಸಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೊಪ್ಪಗಾಲುಂಡ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಹೆಂಡತಿ ಜಾವಿಕಬ್ಬೆ. "ಆ ವಿಭುವಿನ ಸತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಭಾಗ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗುಣ ಸದ್ಭಾವತಿ ವಾಕ್ರತಿಯಿಂದ ಮೇಲು ಭ್ರಾವಿದಿತಂ ಸಂದಜಾವಿ ಕಬ್ಬೆ" ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯವತಿ ಜಾವಿಕಬ್ಬೆಯ ಮಗ ಲೋಕಗಾಲುಂಡ. ಶುಕ್ರಿಕೆಯಿಂದ 'ಬಗೆದು ಬಂದ ಮೌಕ್ತಿಕದಂತೆ ಶುಭ್ರ ಆಚಾರಸಂಪನ್ನ. ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾಳಿಕಬ್ಬೆ ಗಾಲುಂಡಿ.

"ಕಳಾಕುಶಲೆ, ಜಿನೇಂದ್ರ ಧರ್ಮ ನಿರ್ಮಲೆ, ಸತತಂ ಲೋಕ ಗಾಲುಂಡನ ಕುಲವಧು ಲೋಕಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸೀತೆಯಂತೆ ಸದಿರ್ಪಳು"

ರಾಯಮುರಾರಿ ಸೋವಿದೇವನ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಷ ವಿಕೃತ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಲೋಕಗಾಲುಂಡ ತಾನು ಮಾಡಿಸಿದ ರತ್ನತ್ರಯ ಬಸದಿಗೆ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಆಗ ಕಾಳಿಕಬ್ಬೆ ದೇವರ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆಗಾಗಿ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದಳು.

ಕಲ್ಯಾಣದ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಸದಿಗಳು ಹಾಳಾದಂತೆಯೇ ಬನವಾಸಿ, ಶಾಸ್ತರ ನಾಡುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸದಿಗಳೂ ಸಹ ನಾಶವಾದುವು. ಶಾಸ್ತರ ರಾಜ್ಯ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ರಾಯಮುರಾರಿ ಸೋವಿದೇವ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಸೋಮಲದೇವಿ ಮಂತ್ರಿ ಪದವಿ ಪಡೆದ ನಂತರ - ಕ್ರಾಂತಿ ನಡೆದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಶಾಂತಿ ಲಭಿಸಿ ಜನ ಧರ್ಮದ ಗಂಟೆ ಮೊಳಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಇಂತಹ ಸಂಧಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಜನ ಧರ್ಮ ಪುನಃ ಬೆಳಗಲಾರಂಭಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕಬ್ಬೆ ಜಿನ ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲು ಪತಿಯನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತಾನೂ ಸ್ವಂತ ದುಡಿಮೆಯ ಹಣವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಜನಧರ್ಮವನ್ನು ಊರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿದಳು. ಇವಳ ಕುಲಗುರು ಭಾನುಕೀರ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಚಂದ್ರದೇವ.

ಜನಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕುಂದು ಒದಗಿದ ಕಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೈ ನೀಡಿ ಮೇಲೆತ್ತಿದ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿನಿ ಕಾಳಿಕಬ್ಬೆ,

O. E.C. VIII, No. 390

೨. E.C. VIII, No. 345, ಜಿನಾಲಯದ ಮುಂದೆ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಕಲ್ಲು, ಭಾರಂಗಿ ಗ್ರಾಮ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ

೧೨) ರಾಮಕೃ - ಗೊಮ್ಮಟಾಧೀಶ ಮನೆತನ

ಕದಂಬ ವಂಶದಿಂದ ಸಿಡಿದ ಹಲವಾರು ಪಾಳೆಯಪಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಆಳಿದ ರಾಜರುಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆತನಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ಗೊಮ್ಮಟಾಧೀಶ ಮನೆತನವೂ ಒಂದು ಹೆಸರಾಂತ ಮನೆತನ. ಜನಧರ್ಮ ಪರಿಪಾಲಕರಾದ ರಾಜರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ರಾಜಧಾನಿ ಸಾಗರ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿತ್ತು.

ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯ ಮೇಲಿರುವ ವೆಂಕಟರಮಣ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಕೀರ್ತಿಸ್ತಂಭದ ಮೇಲಿನ ಶಾಸನ - ಭಾರಂಗಿ ಹೋಬಳಿ, ಸಾಗರ ತಾಲ್ಲೂಕು. ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ನೇಮಿನಾಥ ಬಸದಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಸೊಗಸಾದ ತೋಟ, ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆ, ಮಠಗಳನ್ನು ರಾಮಕೃ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಳು. ಕಾಲ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕೊಚ್ಚಿಹೋಯಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರು ಇಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟರಮಣ ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನಾಗಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಸುಂದರವಾದ ಕಂಚಿನ ಕೀರ್ತಿಸ್ತಂಭವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅದರ ಮೇಲಿರುವ ಶಾಸನವನ್ನು ಉಳಿಸಿದರು.

ಶಾಸನಕಾರ ನೇಮಿನಾಥನನ್ನು ಸುತ್ತಿಸಿ ಗೊಮ್ಮಟಾಧೀಶ ಮನೆತನವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮನೆತನದ ನಾಯಕಮಣಿ ಮಲ್ಲಿನಾಥ. ಅವನ ಮಗ ಮಲ್ಲಿರಾಯ. ಗುರು ಶ್ರೀಮಂತ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ. ಇಬ್ಬರು ಅಳಿಯಂದಿರು. ಅವರಲ್ಲಿ ದೇವರಾಯನು ತುಳು, ಕೊಂಕಣ, ಹೇಹಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ದಂಡನಾಯಕ ರಾಮಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೇ ರಾಮಕೃ.

ರಾಮಕೃ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠದಾನಿ - ಅವಳಿಗೆ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು ಯೋಜಣ ಸೆಟ್ಟಿ. ತಂಗಣ ಮತ್ತು ಕಿರಿಯ ರಾಮಕೃ ಇವನ ಹೆಂಡತಿಯರು. ಮಹಾಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾದ ಯೋಜಣ ಸೆಟ್ಟಿ ಅನಂತನಾಥ ಚೈತ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಕ್ಷೇಮಪುರದಲ್ಲಿ (ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ) ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆಯರಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಯೋಜಣ ಸೆಟ್ಟಿ ಸಂಸಾರ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದಾಗ ಇಬ್ಬರು

O. E.C. VIII, No. 55, ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯ ವೆಂಕಟರಮಣ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಕೀರ್ತಿಸ್ತಂಭದ ಶಾಸನ.

ರಾಮಕೃಷ್ಣರೂ ಸಂಸಾರತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಸನ್ಯಾಸನ ವಿಧಿಯಿಂದ ಮುಡುಪಿ ಸುರಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂದರು.

2. ತುಳುನಾಡಿನ ಜೈನರಾಣಿಯರು

ಪರಶುರಾಮನ ತಪೋಭೂಮಿಯೆಂದೂ, ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಶಿವಲಿಂಗಗಳ ಬೀಡೆಂದೂ, ಹರಿಹರದೇವರ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಪೂಜಕರ ಉಪಾಸನಾ ಸ್ಥಳವೆಂದೂ ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದಿರುವ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ ಮೂರು ಶತಮಾನಗಳಿಗೂ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಜನಧರ್ಮವೂ ಸಹ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ, ಭಾಗವತಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಋಷಭನಾಥ, ನಾಥಮುನಿ, ಮುನಿವೆಂಕ, ಕೊಂಕ, ಕೂಟಕ ಪರ್ವತ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡಿದನೆಂಬ ವಿಷಯವಿದೆ. ಋಷಭನಾಥ ಮುನಿಯೇ ಪ್ರಥಮ ತೀರ್ಥಂಕರ ಋಷಭನಾಥ ಅಥವಾ ಆದಿನಾಥ. ಪಂಡಿತ ಹೀರಾಲಾಲ್ ಜೈನ್‌ರವರು ತಮ್ಮ "ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಜೈನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೊಡುಗೆ" ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ - ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ಬಳಿ ಈ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ಐತಿಹ್ಯ ಮಾತ್ರ, ಖಚಿತ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲ. ಭಾರತ ಭೂಖಂಡದಾದ್ಯಂತ ಋಷಭನಾಥ ಮುನಿಗಳು ಸಂಚರಿಸಿದರೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಇದೆ. ಆದರೆದು ಪುರಾಣದ ಹೇಳಿಕೆ.

ಭದ್ರಬಾಹು ಮಹಾಮುನಿಗಳ ಸಂಗಡ ಬಂದ ಜಿನಭಕ್ತರ ಮಹಾಸಂಘ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿತು. ನಿಲ್ಲಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದವರು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮರಳಿ ಮಗಧ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ನೆಲೆನಿಂತಂತೆ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಜೈನರು ಫಲವತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂಲವರು, ನಾಡವರು, ಸ್ಥಾನೀಕರು ಮುಂತಾದ ನಾಗರೀಕರು ಹಿಂದೆ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಪೂಜಕರು. ಅವರ ಮತಧರ್ಮ-ಪರಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ಅಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮಪಾಲನೆ, ಪ್ರಾಣಬಲಿ ಯಿಲ್ಲದ ಯಜ್ಞ ಯಾಗ ಮುಂತಾದ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೂ ಜೈನ ಮತೀಯರ - ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಾಪನೀಯ ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳ ನಂಬಿಕೆಗೂ ಬಹಳ ಹೋಲಿಕೆಯಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜೈನ ಧರ್ಮ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು.

ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಅಳಿಯ ಸಂತಾನದ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿನಿಂದ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರ ಲಭಿಸಿತು. ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು ತಂದೆಯಿಂದ ಮಗಳಿಗೆ - ಅಳಿಯನಿಗೆ - ಮಗಳ ಮಗನಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಸಿಂಹಾಸನದ ಹಕ್ಕು ಸಹ ತಂದೆಯಿಂದ ಮಗಳಿಗೆ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಸ್ವತಃ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅಳಿದ, ರಾಜ್ಯದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಹೊಣೆಗಾರರಾದ, ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಧೀಮಂತ ಜೈನರಾಣಿಯರ ಜೀವನ - ಜನಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಚತುಸ್ತಮಯ, ಷಟ್ ಸಮಯ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಿದ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತುಳುನಾಡಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಶೇಷಣ ಅಧಿಕಾರ: ಸ್ವಾನಮಾನ

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವುದು - ದಿಗಂಬರ ಜನಧರ್ಮ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಯಾಪನೀಯ ಪಂಥದ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಜೈನ ಮಹಿಳೆಗೆ ಪುರುಷ ಸಮಾನ ಅಧಿಕಾರ, ಸ್ವಾನಮಾನಗಳಿವೆ. ಹೆಂಗಸಿನದು ಸಹ ಪರಮಪವಿತ್ರ ದೇಹ, ಮಹಾಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ನೆಲೆಸಿರುವ ಪವಿತ್ರ, ಗೇಹ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಜೈನರಲ್ಲಿದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿ ಎಂದಿಗೂ ಪತಿಯ ದಾಸಿಯಲ್ಲ, ಆಕೆ ಸಖಿ, ಮಂತ್ರಿ, ಸಲಹೆಗಾರ್ತಿ.

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ - ಕ್ರಿ.ಶ. ೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಿದೆ. ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಹಣ - ಸ್ತ್ರೀಧನ, ಕೌರುಮನೆಯ ಸ್ವತ್ತು, ಒಡವೆ, ತನ್ನ ಸೋದರಮಾವ ನೀಡಿದ ಹಣ, ತನ್ನ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ ಹಣ ತನ್ನ ಮನ ಬಂದಂತೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಇದೆ. ಅಳಿಯ ಸಂತಾನದ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿನಿಂದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರ ಪತಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೌರುಮನೆಯಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಖರ್ಚು, ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುತ್ತ ಇರಬಹುದು. ಉದಾ : ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ, ರಾಣಿ ಸೋಮಲದೇವಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಪ್ಪ ಬಂಗರಸನ ಪತ್ನಿಯರು - ಪತಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತರು. ಹೀಗೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಗದ ಶ್ರೀಮಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜಕೀಯ

ತುಳುನಾಡಿನ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ರಚನೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಮೂಲಘಟಕ - ಹಳ್ಳಿ, ಹಳ್ಳಿಯ ಒಡೆಯ ಗೌಡ, ಗೌಡತಿ, ಕಷ್ಟ ಕಾಯಲು ಹಳ್ಳಿಯ ವೀರ ತರುಣರಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ - ಜೈನನಾಗಲಿ, ಜೈನೇತರನಾಗಲಿ ಶಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಲವಂತವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಸಂತೋಷ ದಿಂದ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಭೂಕಂದಾಯ, ವ್ಯಾಪಾರದ ವರ ಮಾನದ ಆದಾಯ ತೆರ - ವ್ಯವಹಾರ ಲಾಭದ ತೆರ - ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆ ಕಂದಾಯದ ಆರರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾಲು ಕಂದಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಹಣ ರಾಣಿಗೆ ಸಂದಾಯ ವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ರಾಣಿಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಗೌಡ - ಗೌಡತಿಗೆ ಇದ್ದಿತು.

ಕಂದಾಯದ ಒಂದು ಭಾಗ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಲವಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳು ಸೇರಿ ಒಂದು ಮಂಡಲ ವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಮಂಡಲಗಳು ಬಹು ಚಿಕ್ಕವು. ಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಗಳೇ ರಾಜರು - ರಾಣಿಯರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುತ್ತೂರು, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ಉಲ್ಲಾಳ ಎಲ್ಲವೂ ರಾಜಧಾನಿಗಳು. ಒಂದರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ೫೦-೬೦ ಮೈಲಿ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣ. ಆದರೂ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜಧಾನಿಗಳು. ವೇಣೂರು, ಕಾರ್ಕಳ, ಮೂಡುಬಿದರೆ ಊರುಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಬಹಳ ಹತ್ತಿರ ಇವೆ. ಆದರೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜಧಾನಿಗಳು.

ಒಂದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ರಾಜರು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವಿದೆ. ಉದಾ : ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟ ಮಹಾದೇವಿ ಪದುಮಲದೇವಿ - ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ಊರಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ (ಪ್ರಖ್ಯಾತ ವಿಜಯನಗರ ಸಾರ್ವಭೌಮ)ನ ಸೇನಾನಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೂ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಯುದ್ಧಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸ್ನೇಹವಿಶ್ವಾಸ ನೆಪ ಮಾತ್ರದ - ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಕಿತವಿದ್ದಿತು.

ರಾಜನಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದರೂ ಕೋಶ, ಸೈನ್ಯ ಬಹು ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿ ದ್ದಿತು. ಬಂಟರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭೂಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಪಾಲು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಬೆಸರು ನೌಕಾಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಪ್ರವಾಸಿ ದಲೈವಲ್ಲೆ ರಾಣಿ ಭೈರಾದೇವಿಯ ನೌಕಾದಳವನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ.

ಕರಾವಳಿಯಾದ್ಯಂತ ನೌಕಾ ಪಡೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಳುಮೆಣಸಿನ - ಕರಿಯ ಚೆನ್ನದ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಪಾರ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿತ್ತು.

ಸೈನ್ಯಾಡಳಿತ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತುಕಡಿ, ದಳ, ಬಲ, ಗುಂಪು, ಪಡೆ ಮುಂತಾದ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರು ಹಂಚಿಹೋಗಿ ದ್ದರು. ಆದರೆ ಒಂದೊಂದು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಖಚಿತವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದರೆಂಬ ವಿವರಣೆಯಿಲ್ಲ. ಪಡೆಯ ಒಡತಿ ಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿ - ವ್ಯೂಹರಚನೆ, ಕಣ ನಿರ್ಮಾಣ, ಕಾದಾಟಗಳನ್ನು ಕುದುರೆ ಏರಿ ವೇಗವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ರಾಣಿಯೇ ನಿರ್ವಹಿಸು ತಿದ್ದಳು. ಉದಾ : ಚೌಟರ ಅಬ್ಬಕ್ಕನು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಸಂಗಡ ನಡೆದ ಯುದ್ಧ ಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದ ವೀರಸೈನಿಕ ಗೌರವ ಪಾತ್ರಳಾಗಿ ದ್ದಳು. ಕಾಲ್ಟಳವೇ ಪ್ರಧಾನ. ಕುದುರೆಸೈನ್ಯ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಿತು. ಯುದ್ಧ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆನೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೋರಂದಾಜ - ಅಥವ ಫಿರಂಗಿಗಳು - ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳು ಗೌರವ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು.

ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕುದುರೆ ಸಾಹಿಣಿಯರಾಗಿ, ಬಹು ಪ್ರಮುಖ ಕ್ಷೇತ್ರ ಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಬಾಣಂತಿ ಅಥವಾ ಬಾಣತಿ - ಅಡಿಗೆ ಮನೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಸೈನ್ಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸರಬರಾಜು, ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರ ಹೆಂಗಸರದಾಗಿತ್ತು.

ಮಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಾಣಂತಿ ಅಥವಾ ಬಾಣತಿಯ ಅಧಿಕಾರ ತಂದೆಯಿಂದ ಮಗಳಿಗೆ - ತಾಯಿಯಿಂದ ಮಗಳಿಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಬಾಣಗಿತ್ತಿಯರ ಶಾಸನಗಳು ಲಭಿಸಿವೆ.

ಬಿನ್ನಾಣ : ಕುಂದಣಗೆಲಸ - ಅತ್ಯಂತ ಚತುರತೆಯಿಂದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು - ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಜ್ರಗೆಲಸ ಮೂಡುವವರನ್ನು ಬಿನ್ನಾಣ ಎಂದು ಕರೆಯು ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ಗೂಢಚಾರ ಪಡೆಯ ನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಗೂ ಬಿನ್ನಾಣ ಎಂಬ ಗೌರವ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಾಣಿ ಅಥವಾ ಅತ್ಯಂತ ಹತ್ತಿರದ ಸ್ತ್ರೀಬಂಧು ಈ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಂಧಿ ವಿಗ್ರಹಿಯಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುವವಳೂ ಸಹ ಬಿನ್ನಾಣಿಯೆ. ಉದಾ : ವೇಣೂರಿನಲ್ಲಿ ಗೊಮ್ಮಟ ವಿಗ್ರಹ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ ಆಜಲ ತಿಮ್ಮರಸನ ಮೂರನೆಯ ರಾಣಿ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥದೇವಿ ಬಿನ್ನಾಣಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

ಸೇನಾಧಿಪತಿಯ ಸಮಾನ ಅಧಿಕಾರ ನೌಕಾಧಿಪತಿಯದು ಬಾರಹಕನ್ಯಾ ಪುರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ರಾಣಿಯರು ನೌಕಾಧಿಪತಿಗಳು. ಆರಾಬಿಕ್, ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಜ್ರ ಪರೀಕ್ಷಕರು ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಶಾಸನದ ಹೇಳಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ನೌಕಾಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಡೆ ಬೆಸ್ತರ ಸೈನ್ಯ. ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಪ್ರವಾಸಿಗಳು ಹೃದಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚೆನ್ನ ಭೈರಾದೇವಿಯ ಪಡೆಯನ್ನು, ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕನ ಪಡೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಒಡೆಯರ್: ರಾಣಿಯ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಮೀರಿದ ಮಂಡಲೇಶ್ವರಿಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿಂದ ಲಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗೌರವ. ಉದಾ: ಪದುಮಲದೇವಿ ಒಡೆಯರ್. ರಾಣಿಗೆ ಈ ಗೌರವ ನೀಡಿದ್ದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವಿಜಯನಗರದ ಸಾಮ್ರಾಟ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಂಗರಸ ಸೋಮಶೇಖರ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಹೊಯ್ಸಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವೀರನರಸಿಂಹ ಬಲ್ಲಾಳ ಒಡೆಯರ್ ಎಂಬ ಗೌರವದ ಸಂಬೋಧನೆಯ ಬಿರುದು ಮತ್ತು ವೀರನರಸಿಂಹ ಗೌರವದ ಪದಕ ನೀಡಿದ್ದನು.

ಒಡೆಯರ್ ಗೌರವದೊಂದಿಗೆ ಪುರುಷವಾಚಕ ಬಹುವಚನ ಗೌರವ, ಉಡುಪಿನ ಮೇಲೆ ಹೊದೆಯುವ ಶಾಲಿನ ಗೌರವ ಸಹ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಉದಾ: ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರರಾದ ಚೆನ್ನಭೈರಾದೇವಿ ಅಮ್ಮನವರು, ಮಂಡಲೇಶ್ವರರಾದ ಪದುಮಲದೇವಿ ಅಮ್ಮನವರು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮೂಡುಬಿದರೆ ಸಹಸ್ರ ಕಂಬದ ಬಸದಿಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಸಾಹಿಣಿ - ಕುದುರೆ ಸವಾರಳ ಚಿತ್ರವಿದೆ. ಸೀರೆಯುಟ್ಟ ವೀರನಾರಿ ಸೀರೆಯ ಮೇಲೆ ಶಾಲನ್ನು ಡವಾಲಿಯ ರೀತಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಚಿತ್ರ - ಶಿಲ್ಪವಿದೆ. ಬಾಗಿಲುವಾಡದ ಮೇಲೆ ಮರದ ಕೆತ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚನಾರಿ ತುರಂಗ, ನವನಾರಿ ಕುಂಜರ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ಐದು ಮಂದಿ ಹುಡುಗಿಯರು ಕೋಲಾಟವಾಡುತ್ತ ಒಂದು ಭಂಗದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯಂತೆ ಭಾವನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂಭತ್ತು ಮಂದಿ ಹುಡುಗಿಯರು ಕೋಲಾಟವಾಡುತ್ತ ಆನೆಯಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾಷ್ಠ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಅವರ ಕಲಾನೈಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

೧) ಮೂವರು ತಾಯಿಯ ಮಕ್ಕಳು

ಮಾನೋನ್ಮತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಮಹಾಶಕ್ತಿ ಸಾಧಕಿಯರ ಮಹತ್ಕೃತಿ

ಯೊಂದು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಬಾರಕೂರು ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಕಲ್ಲಿನ ಶಾಸನವೊಂದಿದೆ.^೧

ಮೂವರು ತಾಯಿಯರ ಮಕ್ಕಳು ಒಂದಾಗಿ ಬಸದಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಮಹಾ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕುಲಗುರು ಚಾರುಕೀರ್ತಿಗಳ ಪಾದಾಭಿವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಸದಿಯನ್ನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯರ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಸದಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದವರು ಮೂವರು ತಾಯಿಯರ ಮಕ್ಕಳು. ಮೂವರು ಸವತಿಯರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತರು. ಆದರೆ ಹೆತ್ತತಾಯಿ ಯಾರೆಂದು ಯಾವ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಪತ್ತೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮೂವರೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎದೆಹಾಲು ಕೊಟ್ಟು ಪಾಲಿಸಿ ಪೋಷಿಸಿ ಸಲಹಿದರು. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೂವರು ತಾಯಿಯರಾದರೇ ಏನು: ನನ್ನ ಮಗ, ನನ್ನ ತಾಯಿ, ಅವನು ನನ್ನ ಬಲಮಗ ಅವಳು ನನ್ನ ಬಲತಾಯಿ ಎಂಬ ಭೇದ ಭಾವಕ್ಕೆ ಎಡೆಯೇ ನೀಡಲಿಲ್ಲ.

ಬಲತಾಯಿ, ಬಲಮಗ, ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರ ಮಕ್ಕಳು ಎಂಬ ಭೇದದಿಂದ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಗಳು ನೆಡೆದು ಹೋದುವು. ಅಂತಹ ಅನ್ಯಾಯಗಳು ನಡೆಯದಿರಲಿ ಎಂದು ಮೂರು ಜನ ಸವತಿಯರು ಮಹಾತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಮಾನವ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರು. ಮಕ್ಕಳ ವಯಸ್ಸಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ - ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಭಾವನೆ ಸಹ ಬೆಲೆಯದಂತೆ ಸಾಧಿಸಿದ ತಾಯಿಯರ ತ್ಯಾಗ ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದುದು.

೨) ಕುಂಕುಮದೇವಿ (ಆಳುಪ ಚಿತ್ರವಾಹನನ ಪತ್ನಿ: ಕ್ರಿ.ಶ. ೨೦೭)

ಕುಂಕುಮದೇವಿಯನ್ನು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜನಧರ್ಮವನ್ನು ನೆಲೆನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ, ಅಸಾಧಾರಣ ಶಿಲ್ಪ ಸೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯಿದ್ದ ಅಭಿಯಂತರೆ - ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಮೊದಲ ಮಹಿಳಾ ಅಭಿಯಂತರೆ ಎಂದು ಗೌರವಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಪುರುಷ ಶಕ್ತಿಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕಾಗಿ ನೂತನ ಶಿಲ್ಪ ರಚನಾ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಅಭಿಯಂತರೆ, ಶಿಲ್ಪ ಚತುರೆ ಎಂದು ಗೌರವಿಸಬಹುದು.

೧. S.I.I. VII, No. 369, ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕಲ್ಲು, ಬಾರಕೂರು, ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದ ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯ - ಶಿವಧರ್ಮಿ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ವಿನಯವತಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಶ್ರೀಮೂರ್ತಿ ಪೂಜಕಳು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಗಳು ಕುಂಕುಮದೇವಿ. ಕೈಹಿಡಿದ ಪತಿ ಆಲುಪ ಚಿತ್ರವಾಹನ ಪರಮ ಶಿವಭಕ್ತ. ಶಿವಭಕ್ತರ ಮಗಳು. ಶಿವಭಕ್ತನ ಮಡದಿ. ಆದರೆ ಮಾನಸಿಕ ವಾಗಿ ಜನಧರ್ಮಾವಲಂಬಿ. ಮೆಚ್ಚಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಧರ್ಮ - ಜನಧರ್ಮ.

ಶಿವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯ ಆಚರಣೆಯಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಅಹಿಂಸಾಧರ್ಮ ಅದರ ಅಂಗವಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕ ಆಹಾರ, ನಿರ್ಮಲ ವಿಹಾರ, ಸರಳ ಜೀವನವನ್ನು ನೀಡುವ ಜನಧರ್ಮದತ್ತ ಓಲಿತು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜನಧರ್ಮದತ್ತ ತಿರುಗಿಸಿದ ಗುರು - ಜೈನ ಭಟ್ಟಾರಕರ ಹೆಸರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮ ಶಿವಧರ್ಮಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಜೈನಳನ್ನಾಗಿಸಿದ ಗುರುವಿನ ಹೆಸರು, ಜನಮುನಿಯ ಹೆಸರು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಪತಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆದ್ದು ಹೃದಯಾಹ್ಲಾದಿನಿಯಾದ ನಂತರ ತನ್ನ ಅಲಂಕಾರದ ವೆಚ್ಚವೆಂದು ಪತಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಪುಲಿಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಸದಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಬಸದಿಯ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ತನ್ನ ತಂದೆ ಚಾಲುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನನ್ನೂ ತನ್ನ ಸೋದರ ವಿನಯಾದಿತ್ಯನನ್ನೂ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರಿಂದ ಗುಡಿಗರೆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡಿಸಿದಳು. ಈ ಗ್ರಾಮ ಆಳುಪರ ಮತ್ತು ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳೆರಡರ ಎಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದ್ದಿತು.

ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಅನೇಕ ಬಸದಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದದ್ದರಿಂದ ಉಭಯ ರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಿ, ನೆಲೆಸಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಪುಲಿಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಸದಿ ನಿರ್ಮಾಣ, ಅದರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಗುಡಿಗರೆ ಗ್ರಾಮದಾನ - ದಾನ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಇಹದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ನಿಂತು ಪರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಶಾಂತಿ ಲಭಿಸಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯುಂಟಾಯಿತು.

ಶಿಗ್ಗಾವೆಯ ಕುಂಕುಮದೇವಿಯ ಶಾಸನ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿದೆ.

“ಚಾಳುಕ್ಯ ರಾಜ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ - ಹೇತು ಭೂತಸ್ಯ ಚಿತ್ರವಾಹನ ನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಓರಣ್ಯ ಗರ್ಭಾವಭೃತ ಸ್ನಾನ ಪವಿತ್ರೀ ಕೃತ - ಶರೀರಯಾ ಕುಂಕುಮ ದೇವ್ಯಾಪುರಿಗೆರೆ ನಗರೇ ಕಾರಿತಂ”^೧

೧. ಡಾ|| ಕೆ.ವಿ. ರಮೇಶ್, ತುಳುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸ.

ದಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಗುರುವಿನ ಹೆಸರು ಹಾಳಾಗಿದೆ “ಮೂಲ ಸಂಘ, ಸೂರಸ್ಥಗಣ” ಎಂಬಷ್ಟು ವಿಷಯ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ.

ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮದೇವಿಯನ್ನು “ಸ್ವಹೃದಯ ಪ್ರಾಹ್ಲಾದನ ಕಾರಿಣೀ” ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಅಂತಹ ಪ್ರಭಾವವಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಶಿವಭಕ್ತರಿಂದ ಜನನಿಗೆ ದಾನಕೊಡಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಮದುವೆಯಾದುದು ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೯೪ ರ ನಂತರ ಎಂದು ಡಾ|| ಕೆ.ವಿ. ರಮೇಶ್ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.^೧

ಪ್ರಾಚೀನ ಆಳುಪರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ, ಕದಂಬ ಮಂಡಲ ಸಹ ತುಳುನಾಡಿಗೆ ಸೇರಿತ್ತು.^೨ ಕಿಗ್ಗ ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಆಳುಪರಾಜ ಗುಣಸಾಗರ ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಹದೇವಿ ಕದಂಬ ಮಂಡಲವನ್ನುಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಗ ೧ನೇ ಚಿತ್ರವಾಹನ, ಅವನ ಮಗನೇ ೨ನೇ ಚಿತ್ರವಾಹನ, ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೮೦-೭೩೦ ರವರೆಗೆ ಆಳಿದ ಕುಂಕುಮದೇವಿಯ ಪತಿ. ಶಿಗ್ಗಾವೆ ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ೨ನೇ ಚಿತ್ರವಾಹನ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನ ಅಳಿಯ. ನೆವ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತಲೆಬಾಗಿ ಧರ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೀರ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಭಕ್ತ.^೩

೩) ಆಳುಪ ಮಹಾದೇವಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೫೦-೭೫)

ಆಳುಪ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿ ಕುಳಿತು ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ರಾಣಿ. ಈಕೆಯ ಮಗ ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ದೇವ - ಆಳುಪೇಂದ್ರ, ವೀರಪಾಂಡ್ಯನ ಕೋಟೇಶ್ವರ ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಪಟ್ಟ ಮಹಾದೇವಿ ಆ ಊರಿನ ಕಂದಾಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿದ ಸಲಹೆಗಾರ್ತಿ.^೪

ಶಾಸನಕಾರ ಈ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗನನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ “ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀಮತೆ ಪಿರಿಯರಸಿ ಪಟ್ಟಮಹಾದೇವಿಯರುಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀಮತೆ ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ದೇವರು.. (ಆಳುತ್ತಿರುವಾಗ)”

೧. A.P.G.A. No. 6, page.11-38,

೨. E.C.VI, K.P. 37,

೩. ಗುಡಿಗರೆಯ ಬಳಿ ಹೊಸ ಶಾಸನ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. I.A. XIX, page.146, 5.E.C. ಸಿಗ್ಗಾವೆ ತಾಮ್ರಪಟ

೪. ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳು : ಡಾ|| ಕೆ.ವಿ.ರಮೇಶ್ No.42-43, ಕೋಟೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಮೂಡಲಭಾಗದ ಫಲಕ - ಕೋಟೇಶ್ವರ, ಮಂಗಳೂರು.

೪) ಜಾಕಲ ಮಹಾದೇವಿ : ಆಳುಪ ರಾಣಿ (ಕುಲಶೇಖರನ ಪತ್ನಿ-ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೨೦)

ಆಳುಪ ವಂಶಕ್ಕೂ ಶಾನ್ತರ ವಂಶಕ್ಕೂ ಶತ ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟು ತರುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಏಳು ಬೀಳುಗಳಲ್ಲಿ, ನೋವು ನಲಿವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲು ಗೆಲುವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಾನ್ತರು, ಆಳುಪರು ಒಂದಾಗಿದ್ದರು.

ಶಾರ್ಕಳದ ಬಳಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ವರಾಂಗ್ ಕ್ಷೇತ್ರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕೆರೆ ಇದೆ. ಈ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವಳು ಜಾಕಲ ಮಹಾದೇವಿ. ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜ ಪಾಂಡ್ಯವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ಆಳುಪ ಕುಲಶೇಖರ ರಾಜ ೨. ಇವನ ಹೆಂಡತಿ ಜಾಕಲ ಮಹಾದೇವಿ.

ಕುಲಶೇಖರ-೨ ಸತ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಗ ಕುಲಶೇಖರ-೩ ತುಂಬ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಾನ್ತರ ವಂಶದ ವೀರ ತರುಣ ಕುಂದಣ ರಾಜ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತುವರ್ಷ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಬಹುಶಃ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೨೦-೧೨೩೦ ರವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ರಾಜಪುತ್ರನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ರಾಣಿ ಜಾಕಲದೇವಿ ಬಹುಶಃ ಶಾನ್ತರ ವಂಶದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಇರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಕಿರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಹಸು ಗೂಸನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಅಕಾಲಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಕುಲಶೇಖರ ತುತ್ತಾದಾಗ ಆಕೆಯ ಬಂಧು ಕುಂದಣ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದನು. ಕುಂದಣನ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯ ಔದಾರ್ಯವನ್ನು ಹೊಗಳಿದೆ.^೧

“ಕುಲಸೇಖರಾಳುವರಂ ಸುಖ ಸಂಕಥಾ ವಿನೋದದಿಂ ರಾಜ್ಯಂಗೈಯ್ಯುತ್ತಿರೆ”

ಆ ಕುಲಸೇ ಖಾಳುವರ ಸತಿ ಜಾಕಲ ಮಹಾದೇವಿ ರಾಣಿ ಮುಖದರ್ಪಣ ಮಾಸ್ವೀಕೃತೆ ವರಾಂಗದಲ್ಲಿ ತಟಾಕಮಂ ಧರ್ಮಮಂ ಕರಂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದಳು.

ರಾಣಿಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು ಆಕೆಯ ಧರ್ಮದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ಶಾನ್ತರ ವಂಶದ ಹೆಂಗಸರ ಪ್ರೀತಿಯ ಹೆಸರು ಜಕ್ಕಿ-ಯಕ್ಕಿ - (ಪದ್ಮಾವತಿ) ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಜಾಕಲದೇವಿ ಶಾನ್ತರ ವಂಶದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದು.

೧. ವರಾಂಗದ ಶಾಸನಗಳು, No.39, ಡಾ|| ಕೆ.ವಿ. ರಮೇಶ್, ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳು ೨. No.39, ನೇಮೀಶ್ವರ ಬಸದಿ ಒಳಗಡೆ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಮುಂದಿರುವ ಕಲ್ಲು, ವರಾಂಗ

೫) ಮೋಚಬ್ಬರಸಿ - ಆಳುಪ ರಾಜಪುತ್ರಿ (೯ - ೧೦ನೇ ಶತಮಾನ)

ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಅಧಿಕಾರ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಇದ್ದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ತಾಯಿಯ ಆಸ್ತಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳದು. ತಂದೆಯ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಲು, ಗಂಡನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಲು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸರ್ವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದ್ದ ತುಳುನಾಡಿನ ಆಳುಪರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರ, ಸಿಂಹಾಸನದ ಹಕ್ಕು ಮಗನದು. ಆದರೆ ತಂದೆಯ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿ, ತಾಯಿಯ ಸ್ತ್ರೀಧನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿತ್ತು.

ಕಳಂಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಆಳುಪ ರಾಜ ಜಯಸಿಂಹ, ಮಗಳು ಮೋಚಬ್ಬರಸಿ, ಪುತ್ರೂರಿನ ಬಳಿ ಹರಿಜನರು ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಪಾಳುಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಕನ್ಯಾದಾನವಾಗಿ ಮಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದನು. ಆ ಪಾಳುಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೋಚಬ್ಬ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಹಣದಿಂದ, ಶ್ರಮದಿಂದ, ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಆಬಾದು ಮಾಡಿಸಿ ನಂದನವನವಾಗಿಸಿದಳು.

ಶಾಸನಕಾರ ಸೊಗಸಾದ ರಗಳೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮೋಚಬ್ಬರಸಿಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದಾನೆ.^೧

“ಪುತ್ರೂರ ಪೊಲೆಯರಿಪ್ಪ ಕೇರಿಯೊವಳ ನೀರ ಭೂಮಿಯಂ ಸಾರ ಭೂರುಹಂ ಕೋಳಿಯೊಳಗೆ ನೆದಕೆ ಯ ನಂಭೋರು ಹಾಕ್ತಿ ತನ್ನ ಧನದಿನೊಪ್ಪ ಮಾಡಿಸಿಮಿದಂ”

ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಆ ಪಾಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುಂದರ ತೋಪಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದಳು.

ಈ ದಾನವನ್ನು ತನ್ನ ಮಗಳು ಚಬ್ಬರಸಿಗೆ ನೀಡಿದಳು. ಆಕೆ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಮಗಳು ಭೋಗವೆಗೆ ನೀಡಿದಳು. ಮೋಚಬ್ಬರಸಿ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಅವರ ಹೆಣ್ಣು ಸಂತತಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದಳು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಿಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಗಂಡುಮಗನ ಮಗಳಿಗೆ ಫಲಾನುಭವದ ಹಕ್ಕು ಲಭಿಸಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಮಗ, ಸೊಸೆಗೆ ಕೂಡದು ಎಂದು ಶಾಸನ ಮಾಡಿದಳು.

೧. ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳು. ಡಾ|| ಕೆ.ವಿ. ರಮೇಶ್.

೬) ಚಟ್ಟಬ್ಬರಸಿ - ನಗರೇ ಹಯವಪ್ಪರಸನ ಹೆಂಡತಿ (೧೧ನೇ ಶತಮಾನ)

ಆಳುಪ ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸಾಮಂತರಾಜ ಹಯವಪ್ಪರಸ ನಗರ ರಾಜ್ಯದ ಪಟ್ಟಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಹಾ ಸಮರ್ಥ ರಾಜ. ನಗರೆಯ ರಾಜನೆಂದೇ ಡಾ|| ರಮೇಶ್ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಳುವ ನಾಗಣ ಮತ್ತು ಸಾಲುವ ನಾರಣರ ಕೈಕಳಗೆ ಸಾಮಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನಮತ ವನ್ನು ಹರಡಿ ಪೋಷಿಸಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದ ದಾನಿಗಳು. ದಂಪತಿಗಳಬ್ಬರೂ ಜೈನರು. ಆದರೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಹೇಶ್ವರ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವರು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಮತ, ಜನಮತಗಳೆರಡನ್ನೂ ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿ ದವರು.

ಧಾರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಧಾರೇಶ್ವರನಿಗೆ ಈ ದಂಪತಿಗಳು ನೀಡಿದ ದಾನಶಾಸನವಿದೆ. ಶಾಸನದ ಕಾಲ : ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೮೩. ಶಿವಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಚಟ್ಟಬ್ಬ ರಸಿಯನ್ನು ಶಾಸನಕಾರ ಹೊಗಳಿರುವ ರೀತಿಯದು :^೧

“ಜನಗನ್ನೋದಕ ಪರಮ ಪವಿತ್ರೀಕೃತ ಉತ್ತಮಾಂಗಯರ” ಎಲ್ಲ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವರ್ಣನೆಗೆ ಕಲಶವಿಟ್ಟಂತಿರುವ ಈ ಒಂದು ವಿಶೇಷಣವೇ ಅವ ರಿಬ್ಬರೂ ಜನಧರ್ಮಿಗಳೆಂದು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ.

ಮಾನೋನ್ವತಿ, ಅಥವಾ ಸರ್ವಾರ್ಥ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಲಭಿಸಿದ ಪುಣ್ಯಶೀಲ ಮಹಿಳೆ ಚಟ್ಟಬ್ಬರಸಿ. ಶಿವಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ - ಶಿವಲಿಂಗ ದರ್ಶನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನ ದರ್ಶನ, ಜಿನಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆದ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸಿದ ಪವಿತ್ರ ನಾರಿ. ಇಂತಹ ನಾರಿಯರ ಆದರ್ಶದಿಂದ ಮತ ಧರ್ಮಗಳ ಪಾಲನೆ - ಸರ್ವ ಧರ್ಮ ಪರಿಪಾಲನೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು. ರಾಣಿಯ ತ್ಯಾಗಜೀವನ ಪ್ರಜೆ ಗಳಿಗೆ ಮೇಲ್ದಂಕಿಯಾಗಿತ್ತು.

೭) ಆಳುಪದೇವಿ - ಆಳುಪ ರಾಜಪುತ್ರಿ : ೨ ನೇ ಇರುಂಗೋಳನ ಪತ್ನಿ (೧೧ನೇ ಶತಮಾನ)

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಹುದೂರದ ರಾಜನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಸ್ವಂತ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಕರೆತಂದಾಗ ಅವಳನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲು ಗಂಡನ

೧. ಡಾ|| ಕೆ.ವಿ. ರಮೇಶ್, ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳು, No. 42, 43

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅವಳನ್ನು ತೌರುಮನೆಯ ವಂಶದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯು ವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದ್ದಿತು. ಉದಾ : ಹೊಯ್ಸಳದೇವಿ - ಚಾಲುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಒಂದನೇ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಪತ್ನಿ, ಆರನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಸಾಕುತಾಯಿ. ಹೊಯ್ಸಳ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಸೋದರತ್ತೆಯಾಗಿರಬೇಕು.

ಚೋಳ ಮಹಾದೇವಿ : ಆರನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಪತ್ನಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಳುಪದೇವಿ. ತುಳುನಾಡಿನಿಂದ ಬಹುದೂರದ ಮಡಕಶಿರಾ ಗ್ರಾಮದ ರಾಜ ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮಡಕಶಿರಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದವಳು. ಬಹುಶಃ ಪತಿ ಸತ್ತ ನಂತರ ತಾನೇ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ಕೈಗೊಂಡು ಆಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಪತಿಯ ರಾಜಧಾನಿ ಕೊಟ್ಟಾಶಿವರಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಜಿನಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದಳು.

ಮಡಕಶಿರಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿರುವ ಮಂಟಪದ ಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಂಬದ ಮೇಲಿರುವ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ದೇವನಂದಿ ಆಚಾರ್ಯ, ಪುಷ್ಪನಂದಿ ಆಚಾರ್ಯ, ಮಲಧಾರಿದೇವರ ಶಿಷ್ಯ ಕಾನೂರು ಗಣ, ಕೊಂಡ ಕೊಂದಾನ್ವಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂಬ ಶಾಸನವಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದ ರಲ್ಲಿ ನೊಳಂಬ ಪಲ್ಲವ ಎರಡನೇ ಇರುಂಗೋಳನ ಹೆಂಡತಿ ಆಳುಪದೇವಿ ಎಂದಿದೆ.

ಇದು ನೊಳಂಬ ತ್ರಿಭುವನ ಮಲ್ಲಿ ಬೋನದೇವ ಚೋಳ ಮಹಾರಾಜ, ಪಾಟೀಶ್ವರಮ್ ಶಾಸನದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಜಿನಾಲಯ ಹಾಳಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಡಾ|| ಪಿ.ಬಿ.ದೇಸಾಯಿಯವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಸನವಿದ್ದಿತು. ಈಗ ಅದೂ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಹಾಳಾಗಿದೆ.^೧

೮) ಚಿಕ್ಕಾಯಿತಾಯಿ : ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಣಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೯೧ - ೧೩೪೨)

ಚಿಕ್ಕಾಯಿತಾಯಿಯ ವಂಶಜರು ಯಾರೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಇವಳು ಆಳುಪ ವಂಶದವಳು. ಜೈನಕಾದರೂ ಶಿವಧರ್ಮ ರಕ್ಷಕಿ.

ಕಾರ್ಕಳ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜ ಪುತ್ರಿ. ಹೊಯ್ಸಳ ಮೂರನೇ ಬಲ್ಲಾಳ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತ ಘಟ್ಟವನ್ನಿಳಿದು

೧. ಡಾ|| ಕೆ.ವಿ. ರಮೇಶ್, ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳು, No. 95.

ಬಂದಾಗ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮೂರನೇ ಹೊಯ್ಸಳಬಲ್ಲಾಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಚಿಕ್ಕಾಯಿಯನ್ನು ಸಂಧಿಸಿದನು. ರಾಜ್ಯವಿಸ್ತರಣಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ಶಾಂತಿ ಸಂಧಾನ ನಡೆಸಿ ಅವನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಮದುವೆಯಾದಳು. ವೃಥಾ ರಕ್ತಪಾತ ನಿಂತಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಚಿಕ್ಕಾಯಿಯ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥ ರಕ್ಷಣೆ ಲಭಿಸಿತು. ನೆಪಮಾತ್ರದ ಅಧೀನಳಾಗಿ ಆಂತರ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಲ್ಲದೆ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳರು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದಷ್ಟು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವಳ ಮೊದಲನೆಯ ಶಾಸನ ಕಾರ್ಕಳದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿದೆ. ಒಂದನೇ ವೀರಲೋಕನಾಥ ದೇವರಸ ಪರನಾರೀಸೋದರ. ರಾಯಮುರಾರಿ ಪರಬಲ ಸಾಧಕ ಕಾರ್ಕಳದಿಂದ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿಯ ಆಶ್ರಿತ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು.^೧

ಎರಡನೆಯ ಶಾಸನ ಕಾರ್ಕಳದ ಬಳಿ ಹಿರಿಯಂಗಡಿ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದೆ.^೨

ಹೊಸದಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಮೂರನೆಯ ಶಾಸನ ಕಾಬೆಟ್ಟುವಿನಲ್ಲಿದೆ. ಕಾಲ ೨೯-೧೦-೧೩೩೮. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಲೋಕನಾಥ ದೇವರಸನನ್ನು ಕಾಂತೇಶ್ವರ ದೇವರ ದಿವ್ಯ ಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮಾರಾಧಕ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅವನು ಚಿಕ್ಕಾಯಿಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.^೩

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಾಯಿಯ ಮತ ಧರ್ಮದ ವಿಷಯ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇವಳ ಆಶ್ರಿತರಾಜ ಲೋಕನಾಥ ಶಿವಭಕ್ತನೂ ಹೌದು ಜಿನಭಕ್ತನೂ ಹೌದು. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿಕ್ಕಾಯಿಯನ್ನು ಶಿವ ಜಿನ ಭಕ್ತಿ, ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಕಿ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

ಮೂರನೇ ಬಲ್ಲಾಳ ಮಧುರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ದ್ರೋಹದಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಹಿಂಸಿಸಿ ಕೊಂದರು. ಚಿಕ್ಕಾಯಿಯ ಸೈನ್ಯ ಮಧುರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಸೆರೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದ ನಾಶವನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ ವೈಧವ್ಯ ವ್ಯಥೆ ಸಹಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿರಬಹುದು.

೧. K.IV. No. 47, ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳು, ಕಾರ್ಕಳದ ಶಾಸನ.

೨. K.IV. No. 162, ೩. K.IV. No. 47,

೯) ಸಿದ್ಧಲದೇವಿ - ಲೋಕನಾಥ ಮನೆತನ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೩೪)

ಕದಂಬರ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟು ಜನಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಶರಣಾದ ಶಾನ್ತರ ವಂಶದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಶಾಖೆಯ ಹೆಸರು - "ಲೋಕನಾಥ ವಂಶ". ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಶಿವಪೂಜೆ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆ, ಜಿನಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೇ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೋಕನಾಥ ಮನೆತನದ ವೀರಪುರುಷ ಎರಡನೆಯ ವೀರ ಲೋಕನಾಥ ಪ್ರಭು. ಕಾರ್ಕಳದ ರಾಜ ಹೊಯ್ಸಳ ಚಿಕ್ಕಾಯಿತಾಯಿಯ ಸೇನಾನಿ.

ಬೊಮ್ಮದೇವ ಲೋಕನಾಥನ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ಬೊಮ್ಮದೇವ. ಹೆಂಡತಿ ಸಿದ್ಧಲದೇವಿ. ಜಿನಬಸದಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ದಾನ ನೀಡಿದಳು. ವೀರಲೋಕನಾಥನ ಇನ್ನೆರಡು ಶಾಸನಗಳು ಹೊಸದಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಹಿರಿಯಂಗಡಿ ಮತ್ತು ಕಾಬೆಟ್ಟು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಲದೇವಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದೆ. ಈಕೆಯ ಮಗನೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಹೊಯ್ಸಳ ಚಿಕ್ಕಾಯಿಯ ಸೇನಾನಿ ಎರಡನೆಯ ವೀರ ಲೋಕನಾಥ ತಾಯಿಯ ಶಿಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷೆ, ಉಸ್ತುವಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದದ್ದರಿಂದ ಇಮ್ಮಡಿ ವೀರಲೋಕನಾಥ ದಕ್ಷಸೇನಾನಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡನು. ಪರನಾರೀ ಸೋದರ, ರಾಯಮುರಾರಿ, ಪರಬಲ ಸಾಧಕ ಮುಂತಾದ ಬಿರುದುಗಳು ಹೊಯ್ಸಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿಂದ ಲಭಿಸಿದುವು.

ಗುರುಗಳ ಬಸದಿ - ಹಿರಿಯಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ತಗಲಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಗೋಡೆಶಾಸನ (ಕಾಲ : ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೩೪)ದಲ್ಲಿ ವೀರಲೋಕನಾಥನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದೆ. ಶ್ರೀ ಕುಮುದಚಂದ್ರ ಭಟ್ಟಾರಕದೇವರ ಗುಡ್ಡರುಗಳು ಸೇರಿ ಕಾರ್ಕಳದ ಶಾಂತಿನಾಥ ಬಸದಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಇದರ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಕಿ ಸಿದ್ಧಲದೇವಿ. "ಶ್ರೀಮತು ಬೊಮ್ಮದೇವರಸರ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿವಾಸ ಸಿದ್ಧಾಲದೇವಿಯರ ವರ ಕುಮಾರ ವೀರಲೋಕನಾಥ ದೇವರಸರುಂ, ಅಕ್ಕಂದಿರುಂ ಬೊಮ್ಮಲಾದೇವಿಯರುಂ, ಸೋಮಲದೇವಿಯರುಂ, ಸೇರಿ ದೇವರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಮಹಾ ದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು".^೧

ಸಿದ್ಧಲದೇವಿ ತಾನು, ತನ್ನ ಪತಿ, ಪುತ್ರರಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಅಕ್ಕ, ತವರುಮನೆಯವರು, ತಂಗಿ ಸಹ ದಾನ ನೀಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

೧. ಡಾ|| ಕೆ.ವಿ. ರಮೇಶ್, ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳು, No. 47, ಕಾರ್ಕಳದ ಶಾಸನ.

೧೦) ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ರಾಣಿಯರು

ಪಟ್ಟಿ ಪೊಂಬುರ್ಚದಲ್ಲಿ ಶಾನ್ತರ ರಾಜರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ನಂತರ, ಶಾನ್ತರ ಒಂದು ಶಾಖೆ ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಆಳತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಆಳಿಯ ಸಂತಾನ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ ಶಾಸನ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಆಳಿಯ ಸಂತಾನದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಮನೃಪ ನಿಂದ ಹೊಸದಾಗಿ ವಂಶಾವೃಕ್ಷ ಶಾಖೆ ಒಡೆಯಿತು. ವಂಶಾವೃಕ್ಷ ಹೀಗಿದೆ:

- (೧) ಕಾಮನೃಪನ ಆಳಿಯ - ಸೋದರಳಿಯ - ಹೈವಭೂವರ
- (೨) ಹೈವಭೂವರನ ಆಳಿಯ - ಮಂಗರಾಜ ಧರೇಶ
- (೩) ಮಂಗರಾಜ ಧರೇಶನ ಆಳಿಯ - ಕೇಶವರಾಜ
- (೪) ಕೇಶವರಾಜನ ಆಳಿಯ - ಸಂಗಮ ನೃಪಾಲ

ಸಂಗಮನೃಪನ ತಂಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿ. ನೀತಿಯುತೆ, ರೂಪವತಿ - ಈಕೆಯ ಪತಿ ಗಡಿಯಂಕಸಿಂಹನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ತಿಳುವಳಿಯ ರಾಜ ತಾಯಪ್ಪರಸ. ಪರಮ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಗೂ ಧುರವೀರ ತಾಯಪ್ಪನಿಗೂ ಪರಮಕಲ್ಯಾಣಾಭ್ಯುದಯ ಕಾರಣರಾದ ಆರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಭೈರವ ಭೂಪಾಲ, ಚಿಕ್ಕ ಭೈರರಸ, ತಿಪ್ಪರಸ, ಅಂಬೀರಾಯ ಕೇಶವದೇವಿ ಸಿರಿಯರಾಣಿ.

ಭೈರವ ಭೂಪಾಲ ತನ್ನ ಸೋದರಮಾವ ಸಂಗಮ ನೃಪಾಲನ ಮಗಳು ಮಾಣಿಕದೇವಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ತಂಗಿ ಬೊಮ್ಮಲಾದೇವಿಯ ಮಗಳು ನಾಗಲದೇವಿಯನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದನು. ಈ ತರುಣ ವೀರನಿಂದ ವಂಶ ಬೆಳೆಯಿತು. ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ರಾಜನಾದನು. ಮಾಣಿಕದೇವಿಯ ಮಗ ಸಂಗಮರಾಜ ಮತ್ತು ನಾಗಲದೇವಿಯ ಮಗ ಗುರುರಾಯ. ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀಕೀರ್ತಿ, ಎರಡನೆಯ ಮಗಳು ಪಂಡಿತದೇವಿ. ಈ ಮಹಾವೀರ ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಬಸದಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಪೂಜೆ, ಶ್ರೀ ಬಲಿವಿಧಾನ, ಚತುರ್ವಿಧ ದಾನಗಳು ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ವೇಣುಪುರದಲ್ಲಿ (ಮೂಡುಬಿದರೆ) ಚಂದ್ರನಾಥ ಜನಬಿಂಬ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಮೂಡುಬಿದರೆಯ ಸಹಸ್ರಕೂಟ ಚೈತ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ (ದೊಡ್ಡ ಬಸದಿ) ಮೂರನೆಯ ಅಂತರ್ಗೃಹ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಈ ಮಹಾದಾನಿಯ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಶಾಸನ ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ ಹೊಸ ಬಸದಿಯಲ್ಲಿದೆ.

(೧) ಮಾಣಿಕದೇವಿ (ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿ)

ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ ಸಿಂಹಾಸನದ ಅಧಿಕಾರಿಣಿ. ಆದರೆ ಪರಮ ಗುಣಶೀಲ ಸಂಪನ್ನೆ. "ಭಾರತಿಯಿಂದೆ ಕಳೆಯೋಳ್, ಜನಕಾತ್ಮಜಿಯಂ ಪತಿವ್ರತಾಚಾರದಿಂ ಪೋಲ್ತಳ್ ಈ ಗುರುಪದಾಂಬುಜ ಭಕ್ತಿಗೆ ರುಕ್ಮಿಣೀ ಸಮಂ" "ವಾರಿಜ ನಾಭನಾತ್ಮಜನ ನಾರಿಗೆ ರೂಪುಸಮಾನಮೆಂದು ಕೈವಾರಿಸುತಿರ್ಪರು".

ಇಂತಹ ಗುಣವತಿಯಾದುದರಿಂದಲೇ ಆತ್ಮ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ಪತಿಯ ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರೇರಕ ಣಾದಳು.

(೨) ನಾಗಲದೇವಿ (ಹಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿ)

"ದ್ವಿಗುಣಂ ಭಾರತಿಯಿಂದೆ ಸತ್ಯಳೆಯೊಳಂ, ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂ ಗೌರಿ - ಯಿಂ ತ್ರಿಗುಣಂ, ಸಚ್ಚರಿತ್ರಕ್ಕೆ ರೇವತಿಯೊಳಂ ಚಾತುರ್ಗುಣಕ್ಕೆ, ದೇವಪೂಜೆ ತಾನೆ ಇಂದ್ರಾಣಿಗೇವಡಿಮಿಗಿಲ್" ಎಂದು ಜನ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಾಡಿದ ದಾನ ಶೀಲೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರತಿ ದಿನ ಋಷಿಯರ, ಬಂದ ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರುಗಳ ಆಹಾರ ದಾನ ನಡೆಯಲು ದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ನಾಗಲದೇವಿ ಮೂಡು ಬಿದರೆಯ ಮೂರನೆಯ ನೆಲೆಗೆ ತಾಮ್ರದ ಹೊದಿಕೆ, ಪೂಜೆಗೆ ಬೆಳ್ಳಿ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಮಾಣಿಕದೇವಿ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವೇ ಜಿನಾಲಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಸಂತುಷ್ಟಿ ಕಂಡಿತು.

(೩) ಬೊಮ್ಮಲಾದೇವಿ (ಸಾಳುವ ಮಲ್ಲನ ಪತ್ನಿ)

ಬೊಮ್ಮಲಾದೇವಿ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿ. ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ ಮತ್ತು ಮೂಡು ಬಿದರೆ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ವೀರನಾರಿ. ಸಾಳುವ ಮಲ್ಲ - ಹೈವೆ ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಬೊಮ್ಮಲಾದೇವಿ ಅಳಿಯ ಸಂತಾನದ ಹಕ್ಕಿನ ಜೊತೆಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಶಕ್ತಿ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಲಿಸಾಲ್ವನ ಅಕ್ಕಮಲ್ಲಿದೇವಿ - ಅವಳ ಮಗ

ಜಗದೇಕ ಭೂವರ ಯುವರಾಜ ಸಾಳುವಮಲ್ಲ ಜಗದೇವ. ಜಗದೇವನ ಮಡದಿ ಬೊಮ್ಮಲಾದೇವಿ - ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ಒಡತಿ. ಕುಲಗುರುಗಳು ಚಾರು ಕೀರ್ತಿಗಳು.^೧ ಕಾಮನೃಪ ಹೇಹವ, ಕೇಶವ, ಸಂಗಮೇಂದ್ರ, ಮುಂತಾದವರುಗಳು ಸಂಬಂಧಿಗಳು. ಕಾಮನೃಪನ ವಂಶ ರಾಜಾಧಿರಾಜನ ವಂಶ. ಆದರೆ ಸಾಳವಮಲ್ಲನ ವಂಶದ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ರಾಜರಾದ - ರಾಜಾಧಿರಾಜರುಗಳ ವೀರವಂಶವಾಗಿತ್ತು. ಬೊಮ್ಮಲಾದೇವಿ ಮೂಡುಬಿದರೆ ಮತ್ತು ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾದಾನ ನೀಡಿದ್ದಾಳೆ.^೨

(೪) ತಂಗಳದೇವಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೨೧)

ಗೇರುಸೊಪ್ಪದ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಣಿ ತಂಗಳದೇವಿ. ಪದ್ಮಣ್ಣರಸನ ತಾಯಿ. ಪತಿ ಹೈವಣ್ಣರಸ. ಇವಳು ಇರಂದೂರು ಕಲ್ಲರಸನ ಸೋದರಿ. ತಂದೆ ತಮ್ಮರಸ. ಮೂಡುಬಿದರೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿರುವ ಅಜ್ಜ ನೃಪನ ಆಳಿಯ ಇವಳ ಸೋದರ.

ಆಳಿಯ ಸಂತಾನದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ತಂಗಳದೇವಿ ಜನ ಪದಾಂಬುರುಹ ಭಕ್ತಿ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಧನವನ್ನೂ ದಾನ ಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾದಳು. ಆದರೆ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ ಜಿನಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸ ಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಮಹದಾಸೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು.^೩

ತಂಗಳದೇವಿ ಮರಣದ ನಂತರ ಅವಳ ಮಗ ಪದ್ಮಣ್ಣರಸ ಅವಳ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರ ಅವಳು ಬಯಸಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಸದಿ ನಿರಾಡಂಬರವಾಗಿ, ಹೊರಗೆ ಒಳಗೆ ನಿರಾಲಂಕಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸುಂದರ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ ಬಸದಿ - ಹೊರಗಡೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಮೆ

೧. S.I.I. VII, No. 202, ಹೊಸಬಸದಿ ಬಳಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಶಾಸನ. ಮೂಡುಬಿದರೆ.

೨. S.I.I. VII, No. 207, ಭೈರಾದೇವಿ ಮಂಟಪದ ಕಂಬದ ಮೇಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಶಾಸನ ಮೂಡುಬಿದರೆ.

೩. A.R.M. 1928-29, No. 108, ವರ್ಧಮಾನ ಬಸದಿ, ನಾಗರಕೇರಿ ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ ಶಾಸನ ತುಂಬ ಹಾಳಾಗಿದೆ.

ಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದಿತು. ಒಳಗಡೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಾಲವಾಗಿ, ಶುಭ್ರವಾಗಿದ್ದಿತು. ತಾಯಿಯ ಅಂತ್ಯೇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಬಸದಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು. ತಾಯಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಗೌರವವನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಹೀಗೆ ತೋರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು.

(ಈಗ ಅಲ್ಲಿರುವ ಬಸದಿ ಸುಂದರ ಶಿಲ್ಪಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಲ್ಲ. ಮೂಲ ಬಸದಿ ಹಾಳಾದ ನಂತರ ಯಾರೋ ಪುನಃ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಸದಿ)

(೫) ಚಿನ್ನಾದೇವಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೩೦ - ೧೫೫೦)

ದೇವರಸನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೂ ಆಳಿಯ ಸಂತಾನ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಪದುಮಲದೇವಿಯ ನಂತರ ಅವಳ ಮಗ ಸಾಳುವ ಕೃಷ್ಣದೇವ - ಅಥವ ದೇವರಸ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ದೇವರಸನ ಅಕ್ಕ ೧ನೇ ಭೈರಾದೇವಿ ಭಟ್ಟಳ ಮತ್ತು ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ರಾಣಿ.^೧

ಭೈರಾದೇವಿಗೆ ಮೂರು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು. ಹಿರಿಯವಳು ಚಿನ್ನಾದೇವಿ - ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ರಾಣಿ. ಎರಡನೆಯವಳು ವೀರಾದೇವಿ - ಹಾಡುವಳ್ಳಿಯ ರಾಣಿ, ದೇವರಾಯನ ಎರಡನೇ ಮಡದಿ. ಮೂರನೆಯವಳು ಭೈರಾದೇವಿ - ನಗಿರಿಯ ರಾಣಿ : ಗುರುರಾಯನ ಹೆಂಡತಿ.

ಚಿನ್ನಾದೇವಿ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ವಿಷಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಂದು ತಾನೇ ರಾಣಿಯಾಗಿ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದಳು. ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಕುಟಿಲೋಪಾಯ ಕೈಗೊಂಡಳು. ತನ್ನ ತಂಗಿಯರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಚಾಡಿ ಹೇಳಿ ಅಗಲಿಸಿ ಪರಸ್ಪರ ದಾಯಾದಿಮಾತ್ಸರ್ಯವನ್ನು ಉದ್ದೀಪನಗೊಳಿಸಿದಳು. ನಗಿರಿಯ ರಾಯ ಗುರುರಾಯ ಮತ್ತು ಹಾಡುವಳ್ಳಿಯ ರಾಯ ದೇವಪುರಸನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧ ಕೈಗೊಂಡಿದಳು. ಕಡೆಯ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಪುರಸ ಎರಡನೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಗುರುರಾಯ ಸೋತು ಅವಮಾನದಿಂದ ಕುಂದಿ ನಿಧಾನಮರಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದನು. ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೪೦ ರಲ್ಲಿ ನಗಿರಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದು

೧. A.R.M. 1928-29, No. 105, ಚೈನ ಬಸ್ತಿಯ ಬಳಿ ಶಾಸನ ನಾಗರಕೇರಿ, ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ - ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲ್ಲೂಕು

ದೇವಪುತ್ರನ ನಗರ ಮತ್ತು ಹಾಡುವಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ರಾಜ್ಯವಾಗಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಭರ್ತ್ಸನೆ ತಾಳಲಾರದೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೫೦ ರಲ್ಲಿ ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ ರಾಣಿ(ನಾದಿನಿ)ಯ ಜೊತೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸೇನಾನಾಯಕರ ವಂಚನೆಯಿಂದ ಮಡಿದನು. ರಾಜ್ಯ ಚೆನ್ನಾದೇವಿಯ ಕೈಸೇರಿ ೧೫೫೦ ರಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯಾದಳು.

(೬) ರಾಣಿ ಪದ್ಮಲದೇವಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೨೬)

ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ತುಳು, ಕೊಂಕಣ ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಪದ್ಮಲದೇವಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಶ್ರೀ ವೀರಪ್ರತಾಪ ಶ್ರೀ ವೀರಕೃಷ್ಣರಾಯ ಮಹಾರಾಯ ವಿದ್ಯಾನಗರ ವಿಜಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಭ್ಯುದಯದಲೂ ತಂ ನಿರೂಪದಿಂ ಶ್ರೀಮಹಾಮಂಡಲೇ ಶ್ವರರು ಪದುಮಲದೇವಿ ಅಮನವರು ನಗರ ರಾಜ್ಯ ಹೈವೆ, ತುಳು, ಕೊಂಕಣ ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯವನು ಸಧರ್ಮ ಪ್ರಭಾವನೆ ಇಂದ ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸುತಂ ವಿದಂದಿ....”.

ಈ ರಾಣಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆದವು. ಮಹಳಪ್ಪ ಸೇನಬೋವ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಹಲವಾರು ಮಂದಿಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಖರೀದಿಗೆ ಪಡೆದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯ ಭೂಮಿ ಸಹ ಸೇರಿತ್ತು. ರಾಣಿ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿ, ದೇವಾಲಯದ ತೆರಿಗೆ, ದಾಯ ಭಾಗ, ರಾಣಿಯ ಕಾಣಿಕೆ ಕೂಡ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಳು.

“ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಮಸ್ತ ವೃತ್ತಿ ಮೂಲಹಡಪ ಅರ್ಥವನು ಪದುಮಲ ದೇವಿ ಅಮನವರ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಸೇನಬೋವಂ ಅರ್ಥಪರಿಭೇದ್ಯವಾಗಿ ಸಲೆ ಸಲಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂಲಪರೀಕ್ಷಿತ ಹಿರಣ್ಯೋದಕ ಧಾರಾಪೂರ್ವಕ ಆ ಚಂದ್ರಾರ್ಕ...ಯ ಆಗಿ ಮೂಲವ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡನು.”

ರಾಣಿ ಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಲು ನೆರವಾದದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಳಿಯ ಸಂತಾನ ಕಟ್ಟಿನ ಆ

೧. K.I.VI, No. 69, ಧಾರವಾಡ, ಈ ಶಾಸನ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸ್ಥಳ, ಮೀರ್ ಜಾನ್, ಕುಮಟ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ.

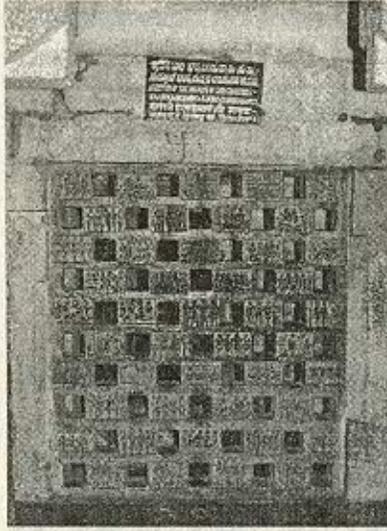
ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಅಳಿಯ, ಮಗಳು, ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ದಾಯಭಾಗ ಪಡೆಯದಂತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ ಮೂಲ ಪರೀಕ್ಷಿತ ರೀತಿ ದಾನ ಕೊಟ್ಟು ಹಿರಣ್ಯೋದಕ ಧಾರೆ ಬಿಟ್ಟು ದಾನ ನೀಡಿದ ಕ್ರಮ ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಉದಾರ ದಾನಗುಣ, ಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಹಿರಿದು ಅಪರಿಗ್ರಹ ವ್ರತಧಾರಣೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮಾಗ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ರಾಣಿಯನ್ನು ಧರ್ಮಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.

೧೧) ಬಂಗರಸರ ರಾಣಿಯರು*

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಚೀನ ರಾಜ ಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗರು ಪ್ರಖ್ಯಾತರು. ಗಂಗವಾಡಿ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ - ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸಾವಿರದ ನೂರು ವರ್ಷಖ್ಯಾತಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ಸಾಮಂತ ಪ್ರಭುಗಳು. ಹುಟ್ಟು ಅಹಿಂಸಾ ಪ್ರೇಮಿಗಳು. ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜನಬಿಂಬವನ್ನು, ಜನಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಸೋಮನಾಥನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಭಾವೈಕ್ಯದಿಂದ ಬಾಳಿದ ನಿಜವಾದ ಜನ ಧರ್ಮಿಗಳು. ಹೊಯ್ಸಳರ ಆಶ್ರಿತರು ಮತ್ತು ರಕ್ಷಸಂಬಂಧಿಗಳು. ಆದರೆ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಕಡೆಯ ವೀರವೈಷ್ಣವ ಮತಾವಲಂಬಿಗಳಿಂದ ಕಡು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡತ ಮಾಡತ ಗಂಗವಾಡಿಯಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತ ಘಟ್ಟವನ್ನು ಇಳಿಯತೊಡಗಿದರು. ಕಡೆಗೆ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನಿಗೂ ಗಂಗರಸ ಸೋಮಶೇಖರನಿಗೂ ಗಂಗವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಡೆಯ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೦೪ ರಲ್ಲಿ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಧರೆಗುರುಳಿದನು. ಗಂಗವಾಡಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಕೈವಶವಾಯಿತು. ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಹೆಂಡತಿ ಶಂಕರದೇವಿ ತನ್ನ ಐದಾರು ವರ್ಷದ ಮಗನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಲದೈವ ಆದೀಶ್ವರ ಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶಿವಲಿಂಗದೊಂದಿಗೆ ಮೈಗಾವಲು ಸೈನ್ಯಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಘಟ್ಟವನ್ನಿಳಿದು ಪರಶುರಾಮ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಂದು ಕಾಡಿನ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ ಹಳ್ಳಿ ಕಟ್ಟಿದಳು. ಆ ಹಳ್ಳಿಯೇ ಪುತ್ತೂರು.

ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಮಗ ವೀರನರಸಿಂಹ ೧ನೇ ಬಲ್ಲಾಳ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಗಂಗರ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ಘಟ್ಟವನ್ನಿಳಿದು ಪುತ್ತೂರಿಗೆ

* ಆಧಾರ: ಶ್ರೀ ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್ - ಬಂಗರಸರು.

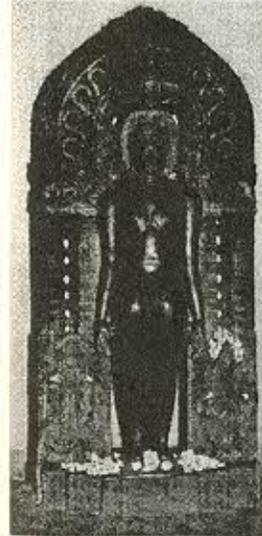

ಚಂದನಶ್ರೀ ಮಾಡಿಸಿದ ಚಾಲಂಧರ ಶಿಲ್ಪಗಳು - ಬಹುಶಃ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಜಿನಾಲಯಗಳ ಮೊದಲ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಶೃತಕೇವಲಿ ಭದ್ರಬಾಹುಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತರ ಆಗಮನದ ಶಾಸನಗಳು, ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ

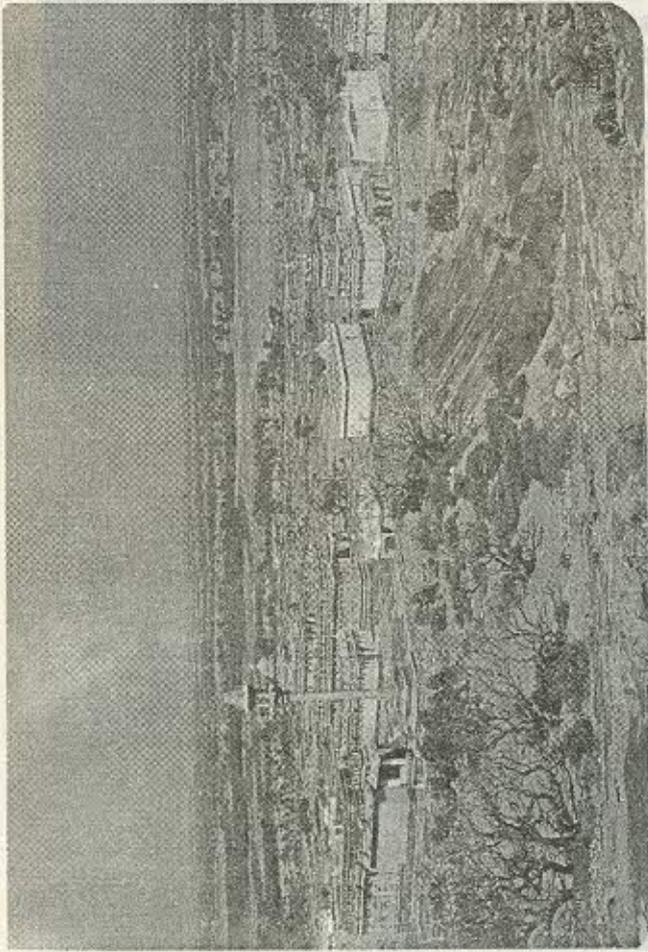
ಆಚೆಯಕ್ಕನ ಬಸದಿ
ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ

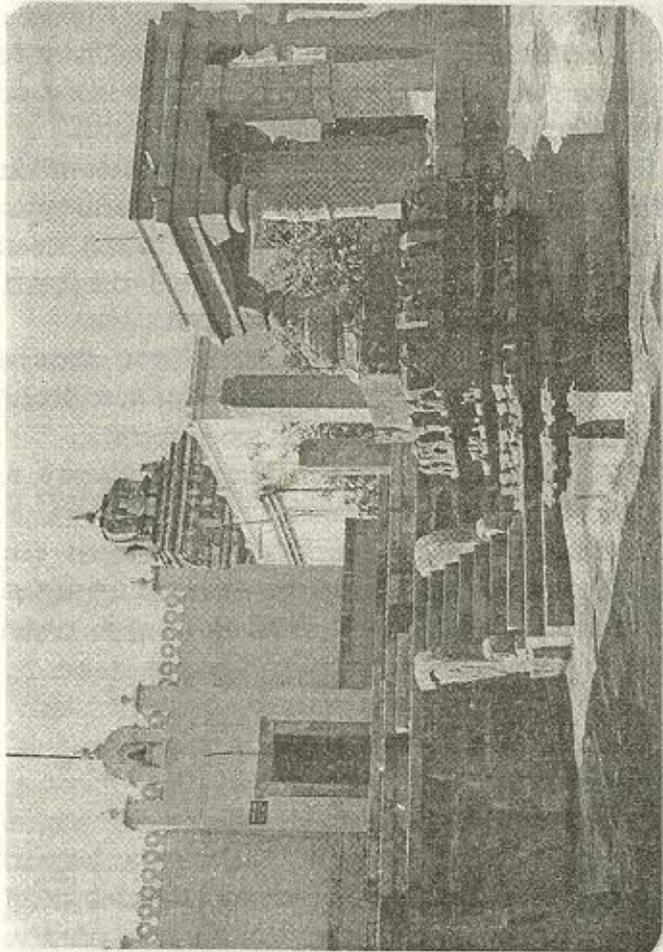
ಭ. ಶಾಂತಿನಾಥ, ಸವತಿ ಗಂಧವಾರಣ ಬಸದಿ, ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ. ಈ ವಿಗ್ರಹದ ಪೀಠದ ಹಿಂದೆ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಪತ್ನಿ 'ಶಾನ್ತಲಾ ಮಾಡಿಸಿದ್ದು' ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಮಾಂಗಾಯಿ
ಬಸದಿಯ ತೀರ್ಥಂಕರ ಮೂರ್ತಿ

ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಚಂದ್ರಗಿರಿ - ಬಿನ್ನವಿತ್ತಿ ಅಟ್ಟಿಯ ಮರಣಶಾಸನ, ಶಾಸ್ತ್ರಲಿಯ ತಾಯಿ ಮಾಚಲಿಯ ಸಂದಿತ ಮರಣ ಶಾಸನ, ಶಾಸ್ತ್ರಲಿಯ ಬಸದಿ, ಶೋಚಟ್ಟಿಯ ಪಾಣಶಾಸನ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಪಾಣಶಾಸನ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಯ ಕಂತಿಯರ ಸಮಾಧಿ ಮರಣದ ಶಾಸನಗಳಿವೆ.

ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ತೇರಿನ ಬಸದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿಯಟ್ಟಿಯ ವಿರಗಲ್ಪಿದೆ.

ಬಂದನು. ಹೀನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಧವೆ ಗಂಗರಾಣಿ, ಕೈಮಗು ರಾಜಪಟ್ಟಿ ಧರಿಸಿದ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಕಂಡು ಮನಕರಗಿ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಅಭಯ ನೀಡಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತುಕಡಿಯನ್ನು ಅವನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಿಯಮಿಸಿ ತನ್ನ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದ ವೀರನರಸಿಂಹ ಪದಕವನ್ನು ಮಗುವಿಗೆ ಅಶೀರ್ವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದನು. ಭಂಗಪಟ್ಟು ಘಟ್ಟವಿಳಿದು ಉಳಿಸಿದ ಏಕೈಕ ಗಂಗರಾಜ ಪುತ್ರನನ್ನು ಬಂಗರಸ ಎಂದು ಹೊಸ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದನು. ಹೀಗೆ ಗಂಗರಸರ ಒಂದು ಮನೆತನ ಬಂಗರಸರಾಗಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿ ಪುತ್ತೂರು, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ಬೈಲಂಗಳ ಊರುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದರು.

ಬಂಗರಸರಾಜರಲ್ಲರಿಗೂ ಪಟ್ಟವೇರುವಾಗ ವೀರನರಸಿಂಹ ಗೌರವ ಪದಕ ಮತ್ತು ವೀರನರಸಿಂಹ ಬಿರುದಿನ ಗೌರವ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ "ವೀರನರಸಿಂಹ ಪದಕ" ಧರಿಸಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗೌರವ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಬಂಗರಸರ ಮಹಾಧಿಕಾರ, ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಗೆ ಈ ಪದಕ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೫೭ ರಲ್ಲಿ ವೀರನರಸಿಂಹ ಬಿರುದಾಂಕಿತ ವೀರನರಸಿಂಹ ಬಂಗರಸ ವಿಧಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೊಯ್ಸಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ೧ನೇ ವೀರನರಸಿಂಹ ಬಲ್ಲಾಳನಿಂದ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃತಾರ್ಥನಾದನು.

೧ನೇ ವೀರನರಸಿಂಹ ಬಂಗರಸನ ಮಗ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನರಸಿಂಹ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೦೮ ರಿಂದ ೧೨೨೪ ರವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು.

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನರಸಿಂಹನ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಳಿಯ ಸಂತಾನ ಕಟ್ಟು ಪಾಡಿಗೆ ಬಂಗರು ಬದ್ಧರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾಲ ಕ್ರಮೇಣ ರಾಜನ ಮರಣಾನಂತರ ರಾಜನ ತಂಗಿ ಅಥವಾ ಮಗಳು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿತು.

(೧) ವಿಠಲದೇವಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೪೪)

ಬಂಗರಸರಲ್ಲಿ ವಿಠಲದೇವಿ ಅಥವಾ ಶಂಕರದೇವಿ ಅಥವಾ ನರಸಿಂಹ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೇ ರಾಜ್ಯವಾಳುವ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಚಂದ್ರಶೇಖರನರಸಿಂಹನ ನಂತರ ಅವನ ಮಗಳು ವಿಠಲದೇವಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ಎಲ್ಲ ರಾಣಿಯರಲ್ಲಿಯೂ ಈಕೆ ಬಹು ಸಮರ್ಥಳು

ಮತ್ತು ದಯಾಪರಳು. ಈಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಚೈನಾದೇಶ ದೊಡನೆ ಕಾಳುಮೆಣಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಮತ್ತು ಅರಬ್ಬರೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಬಾರ್ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಸಣ್ಣ ಅಕ್ಕಿ, ವಜ್ರ ವೈಧೂರ್ಯಗಳ - ವ್ಯಾಪಾರ ಜೋರಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಚೀನಾದೇಶದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹಡಗುಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಹೊಗೆ ಏಳುತ್ತಿತ್ತು. ಭೂಕಂದಾಯ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಿತು.

ವಿಠಲದೇವಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕ್ರೈಸ್ತ ದೇವಾಲಯಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದುವು. ಜೈನರಾಣಿಯ ಪರಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಗೆ ಇವು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ರಾಣಿ ಪಂಚಸಮಯ ಸಮುದ್ದರಣೆ, ಷಷ್ಠಸಮಯ ಸಮನ್ವಿತೆ ಎಂಬ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾದಳು. ಶಾಂತಿ ಸುಭಿಕ್ಷದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಇವಳ ನಂತರ ಇವಳ ಮಗ ವೀರನರಸಿಂಹ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಚಂದ್ರಶೇಖರನ ನಂತರ ಅವನ ತಮ್ಮ ಪಾಂಡ್ಯಪುರಸ ಮತ್ತು ಅವನ ನಂತರ ಎರಡನೆಯ ವಿಠಲದೇವಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದರು.

(೨) ಶಂಕರದೇವಿ ಒಡೆಯರು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೫೩-೧೪೯೧)

ಬಂಗರಾಜರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿದ ಕೆಚ್ಚಿನಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ವೀರಾಗ್ರಾಣಿ. ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ, ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾ ಪಂಡಿತೆ. ತುಂಡರಸರಾಗಿ ಪಾಳೆಯಗಾರರಂತಿದ್ದ ಬಂಗರು ಈ ಮಹಾಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಿಂದಾಗಿ ದೊಡ್ಡನಾಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಒಡೆಯರಾದರು. ಇವಳ ಪರಾಕ್ರಮ, ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದ ಚಾಕಚಕ್ರಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಾರದ ವೈಪಾಟುಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಆಳುವ ರಾಜಾಧಿರಾಜರು ಇವಳಿಗೆ ಏಳು ಸೀಮೆಗಳ ಒಡತನ ಕೊಟ್ಟು ಒಡೆಯರು ಎಂಬ ಗೌರವದ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಆದರಿಸಿದರು. ಬಂಗರ ಸ್ನೇಹಹಸ್ತಲಾಘವ ಪಡೆದು ಆಳುವರೂ ಸಹ ಮಾನ್ಯರಾದರು. ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ಪೇಟೆಯ ಬಸದಿ, ಚರ್ಚು, ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಬೆಳ್ತಂಗಡಿಯ ಬಸದಿ ಶಾಸನ ಇವಳ ದಾನವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರ ವೈಪಾಟು ಜೋರಾಗಿತ್ತು.

(೩) ಶಂಕರದೇವಿ - ೨, ಒಡೆಯರ್ - ೩ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೪೫)

ಶಂಕರದೇವಿ ಬಂಗರಸರ ವಂಶದವಳು. ಬಂಗರಸ ವೀರನರಸಿಂಹ ಲಕ್ಷಪುರಸನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಳು. ಬಹುಶಃ ಬಂಗರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಮಗಳ ಮಗಳು - ಸೋದರಸೋಸೆ ಅಥವಾ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಂಕರದೇವಿ ಲಕ್ಷಪುರಸನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅವನ ರಾಣಿಯಾದಳು.

ಒಂದೇ ರಾಜ ಮನೆತನ, ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಶಂಕರದೇವಿ ವೀರನರಸಿಂಹ ಲಕ್ಷಪುರಸನ ಸಾಮಾನ್ಯಗೃಹಿಣಿಯಾಗಿ ಬಾಳಿದಳು. ಅವಳ ಒಬ್ಬ ಮಗಳ ಗಂಡನೇ ಕಾಮರಾಯ. ಚೌಟರ ಅಬ್ಬಕ್ಕನ ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರನ್ನು ಅಮಂತ್ರಿಸಿ ತನ್ನೂಲಕ ಸಮಸ್ತ ದೇಶವನ್ನೂ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಸ್ವಾರ್ಥಿ, ದೇಶದ್ರೋಹಿ. (ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ - ೨ ಪರಿಚಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ವಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಸಂಧಿಸಬಹುದು).

ಪುತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ವೀರನರಸಿಂಹ ಪದಕ ಧರಿಸಿದ, ಒಡೆಯರ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ, ಲಕ್ಷಪುರಸನ ಮೇಲೆ ಕೆಳದಿಯ ಸದಾಶಿವ ನಾಯಕ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾದನು. ಬಂಗರಸ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಸೈನ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪುತ್ತೂರಿನಿಂದ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗಿ ತೋಟಪಾಡಿ ಎಂಬ ಪಿತೃರ್ಜಿತ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು ನೆಲೆನಿಂತನು. ಶಂಕರದೇವಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಪತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ತೋಟಪಾಡಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಸಿದಳು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರೊಂದಿಗೆ ಒಳಸಂಚು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಲು ಚೌಟರ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ - ೨ ಇವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಚೌಟರು, ಬಂಗರು ಶತ್ರುಗಳು. ಆದರೆ ರಾಣಿ ತನ್ನ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿನೆಲೆಸಲೆಂದು ಹಾರೈಸಿ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಲಕ್ಷಪುರಸನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಳು.

ಅಬ್ಬಕ್ಕ - ೨ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ತಾಯಿಯಾದಳು. ಸದಾಶಿವ ನಾಯಕನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಚೌಟರ ಸೈನ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಹಡಗುಗಳನ್ನು ತನಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಂಗರಸ ಅಬ್ಬಕ್ಕನನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಆದರೆ ದೇಶದ ಶಾಂತಿಯೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದ ರಾಣಿ ತಾನಾಗಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕೆಳದಿಯ ನಾಯಕನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಬಂಗರಸನಿಗೆ

ಆಸಾಧ್ಯ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು ರಾಣಿಯನ್ನೂ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳ ಮಗಳನ್ನೂ ಉಪಾಯ ದಿಂದ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ರಾಜಧಾನಿ ಉಲ್ಲಾಸ ವನ್ನು ಕೈಸೂರೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದನು. ಉಲ್ಲಾಸದ ಕೋಟೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯಿತು, ಪತಿಯೇ ತನ್ನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಸಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಕನಲಿದಳು. ಅಬ್ಬಕ್ಕನ ಮಂತ್ರಿ, ಸೇನಾಧಿಪತಿಗಳ ಸಂಚಿನಿಂದ ರಾಣಿ ಸೆರೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮಲೆಯಾಳಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಳು. ದ್ರೋಹಿ ಪತಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದರೂ ಸಹ ಪತಿಯೆಂಬ ಗೌರವದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸದೆ ವಿಚ್ಛೇದನೆ ಮಾತ್ರ ಪಡೆದುಕೊಂಡಳು. ಆಳಿಯ ಸಂತಾನ ಕಟ್ಟುವಾಡಿನ ನಿಯಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ ದಾಂಪತ್ಯ ವಿಚ್ಛೇದನೆ ಪತ್ತಿಯ ಮರುಮದುವೆ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಅಬ್ಬಕ್ಕನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ದ್ರೋಹಮಾಡಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಆ ಲೂಟಿ ಹಣದಿಂದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಳದಿಯ ನಾಯಕನ ಕಾಟದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆದನು. ಶಂಕರದೇವಿ ಪತಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬಂಗರಸ ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಬೈಲಂಗಳದ ಮೂಲವರ ವಂಶದ ಸೋಮಲದೇವಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಮೂರನೆಯ ಮದುವೆಗೂ ಶಂಕರದೇವಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳು. ಸೋಮಲದೇವಿಗೆ ಗಂಡುಮಗು ಹುಟ್ಟಿತು.

ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಶರಥ ಮೂರನೆಯಮಡದಿ ಕೈಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ತನ್ನ ಸಾವನ್ನು ತಾನೇ ತಂದುಕೊಂಡಂತೆ, ಬಂಗರಸ ತನ್ನ ಮೂರನೆಯ ಮದುವೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಸಾವನ್ನು ತಾನೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡನು.

(೪) ಮೂಲವರ ಸೋಮಲದೇವಿ

(ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಅಧಿಕಾರಿ, ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೇನಾನಿ)

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯರ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದ ಸರಪಳಿ, ಸೈನಿಕರ ಮಾನ, ಮರ್ಯಾದೆ, ರೀತಿ ನೀತಿಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ. ತನಗಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಬಲಗಡೆ ಎಂದಿಗೂ ಸೈನಿಕ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. (ಉದಾ : ಭಾರತೀಯ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂಸೇನೆಯ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಧಿಪತಿ, ವಾಯುಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷ, ನೌಕಾಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷ -

ಮೂವರೂ ಅಧಿಕಾರ, ಅಂತಸ್ತು, ಕರ್ತವ್ಯಪಾಲನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾನರು. ಆದರೆ ಭೂಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷನಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಫೀಲ್ಡ್ ಮಾರ್ಷಲ್ ಪದವಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷನಿಗೆ ಮೊದಲು ವಾಯುಸೇನಾಧಿಪತಿ ವಂದಿಸಿ ನಂತರ ಅವರ ಎಡಗಡೆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಬ್ಬರು ಫೀಲ್ಡ್ ಮಾರ್ಷಲ್ ಅಧಿಪತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಧಿಸಿದಾಗ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯ ನಾದವರು ಹಿರಿಯನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಅವರ ಎಡಗಡೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಾರ್ತಾ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರವಾಗುವ ವೃತ್ತ ಪತ್ರಗಳ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಟಿ.ವಿ.ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಈ ನಿಯಮ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಉದಾ: ಇರಾಕ್, ಇರಾನ್ ಒಪ್ಪಂದ ದಿವಂಗತ ಜಿಯಾಲುಲ್ ಹಕ್ ಸಂದರ್ಶನ, ಭಾರತೀಯ ಗಣತಂತ್ರ ಸಮಾರಂಭ ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತೆಗೆದಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಿಯಮ ಪಾಲನೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ನಿವೃತ್ತ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಥಮ ಸರ್ವಕಟಕಾಧ್ಯಕ್ಷ ಫೀಲ್ಡ್ ಮಾರ್ಷಲ್ ಜನರಲ್ ಕೆ.ಎಮ್. ಕಾರಿಯಪ್ಪನವರ ಬಲಗಡೆ ಯಾರೂ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಗುರು, ಪೂಜ್ಯಗುರು, ಜಗದ್ಗುರುಗಳ ವಿನಃ ಬೇರೊಬ್ಬರು ಆ ಮಹಾದಂಡಾಧಿಪತಿಯ ಬಲಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆಯೇ ಸೈನಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಸೂಚಕ ಪದಕ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಸೂಚಕ ಸಮವಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಗಣಿತ ಗೌರವವಿದೆ. ಉದಾ: ಬಾಂಗ್ಲಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತು ಶರಣಾಗತನಾದ ಪಾಕ್ ಸೇನಾನಿ ಭಾರತೀಯ ಸೇನಾನಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶಾಂತಿ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದ ನಂತರ ಸಹಿಸಲಾಗದ ಮಹಾ ಸಂಕಟದಿಂದ ತನ್ನ ಶರಟಿನ ಮೇಲೆ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರ ಸೂಚಕ ಪದಕಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಎಸೆದು ಶರಟನ್ನು ಹರಿದುಕೊಂಡು ತಾನಾಗಿಯೇ ಆಸನದಿಂದ ಎದ್ದು ತುದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡಾಗ ಅಧಿಕಾರ ಸೂಚಕ ಪದಕಗಳ ಅಂತರಾರ್ಥದ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಸ್ಥಾನ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸೇನಾನಿಯ ಸಂಕಟ ವರ್ಣಿಸಲು ಅಸದೃಶವಾದುದು.)

ಭಾರತೀಯ ನಾರಿಗೆ ಗಂಡನೇ ದೇವರು. ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರ ಖಡ್ಗ ಹಿಡಿದು ನಿಂತು ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಗಂಡ, ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಯಾರೂ ದೇವ ರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವೀರಸೇನಾನಿಯ ಅಧಿಕಾರ ಖಡ್ಗದ ಎದುರು ಗಂಡ ಮೊದಲು ತಲೆಬಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ವ ಸೇನಾನಿಯ ಎದುರು ಬಲಗಡೆ ಯಾರೂ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. (ಟಿ.ವಿ. ಮಹಾಭಾರತ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಸೇನಾ

ಧ್ಯಕ್ಷರು ಕಟಕಾಧ್ಯಕ್ಷ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣರಿಗೆ ಮಣಿದು ವಂದಿಸಿದ ನಂತರ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಂಡವ ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷ ದುಷ್ಯದ್ಯುಷ್ಣು (ಕರ್ಣನಿಗಿಂತ ಕಿರಿಯನಾದ್ದರಿಂದ) ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ ಇವರುಗಳ ಶಂಬಿನಾದದ ನಂತರ ತಾನು ಶಂಬಿ ಊದುತ್ತಿದ್ದ ನಲ್ಲವೆ? ಪ್ರತಿದಿನ ಭೀಷ್ಮರ ಬಳಿ ಬಂದು ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷರು ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಲ್ಲವೆ ?)

ಭಾರತೀಯ ಸೈನ್ಯದ ಗೌರವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪಾಲನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಬರದಿದ್ದ ಅಪೂರ್ವ ಘಟನೆಯೊಂದು ಪುತ್ತೂರಿನ ಬಂಗರಸ ವೀರನರ ಸಿಂಹ ಲಕ್ಷಪುರಸನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿತು. ನಿಜ ಬಂಗರಸನಿಗೆ ವೀರ ನರಸಿಂಹ ಬಿರುದಿನ ಗೌರವದ ಹೆಸರು, ವೀರನರಸಿಂಹ ಪದಕದ ಗೌರವ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನೂ ಸಹ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೇನಾನಿ. ಸದಾಶಿವನಾಯಕನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಸೋತು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದವನು ಪುನಃ ಉಲ್ಲಾಳವನ್ನು ಸೂರೆಮಾಡಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕನ ಹಣದಿಂದ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೈನ್ಯ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಚೆಲುವ, ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರ, ಪುರುಷವುಂಗವ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಡೆಯರ್ ಎಂಬ ಗೌರವದ ಬಿರುದು ಪಡೆದ ಆಳುಪರ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿದ ವಂಶ ಗೌರವದಿಂದ ತೋರಿತನಾದ ವನು, ಸುಂದರ ತರುಣ.

ಸೋಮಲದೇವಿಗೆ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವಿದ್ದಿತು. ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿ ಬೈಲಂಗಳ ಬಿಟ್ಟು ತೋಟಪಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗೃಹಿಣಿಯಾಗಿ ಸವತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಾಳಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಂತ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬೈಲಂಗಳದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೂಲವರ ಸೈನ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಅಂತಸ್ತು, ಅಧಿಕಾರ, ಗೌರವ ಮುಂತಾದುವು ಬಂಗರ ಅಂತಸ್ತಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಹಿರಿಯದು. ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಸೋಮಲದೇವಿ ಬಂಗರಸನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪರಾಕ್ರಮಿ, ಉನ್ನತ ಸೈನಾಧ್ಯಕ್ಷಿ, ಸಮರ್ಥ ಅಧಿಕಾರಿ, ಯೋಧಾಗ್ರಣಿ. ವೀರ ನಾರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಪುರುಷವುಂಗವ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದುದರಿಂದ ಸುಂದರನಾದ ಬಂಗರಸ ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಆಳಿಯ ಸಂತಾನದ ಕಟ್ಟು ಪಾಡಿಗೆ ಒಳ ಪಟ್ಟ ಮಹಾದುರಂಧರೆ, ದರ್ಶಿಷ್ಠಧೀರೆ.

ಅನಂತಚತುರ್ದಶಿ ಹಬ್ಬದಂದು ಲಕ್ಷಪುರಸ ವೃತಾಚರಣೆಗಾಗಿ ಸೋಮಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡನು. ಸೋಮಲೆ ಸಂತೋಷ

ದಿಂದ ಪತಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಶಂಕರದೇವಿ ಗೌರವದಿಂದ ಸವತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು.

ಊರಿನ ಅನಂತನಾಥ ಜಿನಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವ್ರತ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ದಂಪತಿಗಳೂ ಮಣಗಳ ಮೇಲೆ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಮೂಲ ವಿಗ್ರಹದ ಬಳಿ ರಾಜ ರಾಣಿಯರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಆಸನಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು. ರಾಜ ಬಂಗರಸ ಮೊದಲ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ನಂತರ ಸೋಮಲದೇವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಎಡಗಡೆ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಹೆಂಡತಿ ವಾಮಾಂಗಿ, ಗಂಡನ ಎಡಗಡೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಗಂಡ - ಹೆಂಡತಿಯರ ಸಂಬಂಧದ ಪ್ರಕಾರ ಸರಿಯಾದುದು. ಆದರೆ ಬಂಗರಸನ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವೀರನರಸಿಂಹ ಪದಕ ಮತ್ತು ಹಾರ ಫಳಫಳನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಸೈನಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಯೋಧಾಗ್ರಣಿ ಸೋಮಲೆ, ಹೇಗೆತಾನೆ ಸೈನಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿಯಾಳು? ಆಕೆ ಎಡಗಡೆ ಪತಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕ ಸ್ಥಾನ, ಅಧಿಕಾರ ಸರ ಪಣಿಗೆ (ಚೈನ್ ಆಫ್ ಕಮಾಂಡ್) ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಸಂಬಂಧ ಮನೆಯೊಳಗಿನದು. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನ ದಾಸಿ. ಆದರೆ ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿಯ ಎದುರು ಹೆಂಡತಿ ಸಮಾನ ಸ್ವಂಧಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದಳು. ಬಂಗರಸನಿಗೆ ಎಲ್ಲೆ ಮೀರಿದ ದುರಹಂಕಾರ. ಅಬ್ಬಕ್ಕನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದುಕೊಟ್ಟ ದರ್ಪದಿಂದಲೇ ಇಂದು ಸೋಮಲೆಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜನಾದವನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಆಪ್ತ ಸಚಿವ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ದೇವರ ಎಡಬಲ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪೀಠಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ರಾಜನ ಅಹಂಗುನು ಗುಣವಾಗಿಸಬೇಕೆಂದಿಗೂ ಅಪಂ ವಿರಿತ್ತು. ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯರ ಜಗಳ ಬಂಗರಸನ ಹಠದಿಂದಾಗಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇದ್ದವರ ಸಾವಿರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ, ಪುರೋಹಿತರ ಚಾಡಿ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಿತು. ಜಗಳ, ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳಿಂದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಿಗಡಾಯಿಸಿತು. ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಅನಂತನಾಥ ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ತನ್ನ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ವ್ರತನಡೆಸುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಸೋಮಲೆ ಕುದುರೆ ಏರಿದಳು. ಊರಿನವರಲ್ಲೆ ಖಿನ್ನರಾಗಿ ಮೂಕಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಶಂಕರದೇವಿ ಮೌನವಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟಳು.

ಚಾಲುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ, ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ವೈಭವೋಪೇತ ಸ್ವರ್ಣಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿಪತ್ನಿಯರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪತಿಗಿಂತ ಪತ್ನಿ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪತಿ ಮಹಾ ಸಾಮಂತ, ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನಾದಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿ ಅವನ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಮಂಡಲೇಶ್ವರಿ, ಸಾಮಂತ ಸೀಮಂತಿನಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಮೇಲ್ಬಟ್ಟು ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಪಡೆದ ಮಹಾ ಮೇಧಾವಿಗಳಿದ್ದರು. ಉದಾ: ಚಾಲುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಇರಿವ ಬೆಡಂಗನ ಮಗಳು ಪಂಪಾಂಬಿಕೆ. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿ ಬನವಾಸಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರಿ. ತನ್ನ ರಕ್ಷಕ ಹಾನುಗಲ್ಲಿನ ಕುಂದಮರಸನನ್ನು ತನಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ರಾಜ್ಯ, ಅಧಿಕಾರ, ಸೈನ್ಯ, ಗೌರವ ಇದ್ದವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಂದಮರಸ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾಗೆಯೇ ರಣಭೈರವಿ ಅಕ್ಕಾದೇವಿ ತನ್ನ ರಕ್ಷಕ ಕದಂಬರಾಜಪುತ್ರ ಎರಡನೇ ಮಯೂರವರ್ಮನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ವಿರಸಕ್ಕೆ ಎಡೆಗೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬಂಗರಸನ ದುಡುಕು, ಮುಂಗೋಪ, ದುರಹಂಕಾರ, ಅಬ್ಬಕ್ಕನಿಗೆ ದ್ರೋಹಮಾಡಿ ಗೆದ್ದಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಕಾಣುವ ಗಂಡಸಿನ ದರ್ಪದಿಂದಾಗಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆರಿತು.

ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ವ್ರತಮಗ್ನಳಾಗಿ ಹಾಲು, ಅಕ್ಕಿ, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನದಿರುವ ನೋಂಪಿ ಕೈಕೊಂಡು ಸೋಮಲೆ ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಲು ತೊಡಗಿದಳು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದಳು. ಅರಮನೆಗೆ ಬರುವ ಯಾವ ಹೊರಗಿನ ಸೈನಿಕನನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಅವನು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಎಸೆಯಲು ಮೈಗಾವಲು ಪಡೆಗೆ ತಾಕೀತು ಮಾಡಿದಳು.

ಕಾಲದ ಅವಧಿ ಕಳೆಯಿತು. ಲಕ್ಕಪ್ಪರಸನಿಗೆ ತನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಯಿತು. ಅಧಿಕಾರ, ಅಂತಸ್ತು, ಸೈನಿಕ ಸಂಪತ್ತು, ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮಲೆ ತನಗಿಂತ ಹಿರಿಯಳು. ತನ್ನ ಎಡಗಡೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೈನಿಕ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯದ ಅರಿವಾಯಿತು. ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಕೊರಗಿ ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಲು ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಏರಿ ಮೈಗಾವಲು ಭಟರಿಲ್ಲದೆಯೇ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬೈಲಂಗಳದತ್ತ ದೌಡಾಯಿಸಿದನು. ಮೂಲವರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯ

ಬಂಗರಸನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಅಜ್ಜಿ ತನಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ದುಡುಕಿದನು.

ವ್ರತಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದ ರಾಣಿ ದೇವಾಲಯ ಪೂರ್ತಿಯಾದ ನಂತರ ಪತಿಗೆ ವರ್ತಮಾನ ಕಳುಹಿಸಿ ಪತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಸನ್ನಾಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪತಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಅವನಿಗಾಗಿ ಪತ್ರ ಬರೆಯಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಬೈಲಂಗಲ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಕೋಟಿ ಬಾಗಿಲು ನೂಕಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅರಮನೆಯ ಸೋಪಾನದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಕೆಳಗೆ ಕುದುರೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಧಡಧಡನೆ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನೇರಿದನು. ಶತ್ರು ಸೈನಿಕನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕಾವಲು ಭಟರು ಕತ್ತಿಬೀಸಿ ಚಂಡಾಡಿದರು. ಅನಂತರ-ಮಡಿದ ವೀರ ಬಂಗರಸ ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪ ವೀರನರಸಿಂಹ -೨ ಎಂದು ಅರಿವಾಯಿತು.

ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದ ಸೋಮಲೆಯ ಸಂಕಟ ಎಲ್ಲೆ ಮೀರಿತು. ಪತಿಯ ಸಾವಿಗೆ ತಾನೇ ಕಾರಣಳಾದನೆಂಬ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಕುದಿದು ಸಹಗಮನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾದಳು. ಎಳೆಯ ಮಗುವಿನ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಪತಿಯ ಸಂಗಡ ಚಿತೆ ಏರಿ ಸಹಗಮನ ಮಾಡಿದಳು. ಜೈನರಲ್ಲಿ ಸಹಗಮನಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹತ್ತಿ ಉಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಂತರ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಭರಿಸಲಾಗದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ, ತಾನು ಮಾಡದಿದ್ದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಜೀವಮಾನವೆಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದು ಸೋಮಲೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ವೀರಸೈನಿಕಳಿಗೆ ಮರಣವೇ ಶಾಂತಿಧಾಮ. ಜೈನಳಾಗಲಿ, ಜೈನೇತರಳಾಗಲಿ ಸೈನಿಕನ ಪಥವೊಂದೆ 'ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಬಾಳು ಇಲ್ಲವೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೆಡೆದುರುಳು' ಸೋಮಲೆ ಕೆಡೆದುರುಳು ಕೆಂಡಗಳ ಹಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆ ಯಾದಳು.

ಸೋಮಲೆಯ ಮಗನಿಗೆ ರಕ್ಷಕಳಾಗಿ ಶಂಕರದೇವಿ ಅಧಿಕಾರ ಖಡ್ಗ ಹಿಡಿದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಾದುಕೊಂಡು ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದಳು. ಸೋಮಲೆಯ ಮಗನಿಂದ ಇಂದಿಗೂ ಬಂಗರಸ ವಂಶ - ರಾಜರು ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಬೈಲಂಗಲ, ಪುತ್ತೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಗರ ಅರಮನೆಗಳಿವೆ. ಅರಮನೆಯ ಸೋಪಾನ - ಬಂಗರಸ ಬಿದ್ದು ಅಸುನೀಗಿದ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಸಾಲುಗಳು, ಕರಿಯ ಕಲ್ಲಿನ ಸೊಗಸಾದ ಚಪ್ಪಡಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ರಾಜರಾಣಿಯರ ಅವಶೇಷಗಳು - ಕರಿಯಕಲ್ಲಿನ ಸಂಕೀತ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿದಿವೆ. (ಈ ಅರಮನೆ, ಕರಿಯ ಕಲ್ಲಿನ ಸಂಕೀತಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ವಸಂತ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು)

(೫) ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ - ಚೌಟರ ಮನೆತನ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೨೬ - ೪೯)

ಬಂಗರಸ ವೀರನರಸಿಂಹ ಲಕ್ಷಪ್ಪನ ಪತ್ನಿ

ವೀರತನವೇ ಸ್ವೀರೂಪು ಧರಿಸಿಬಂದಂತೆ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಬದುಕಿದಳು. ರುನು ರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಾಯಿ, ಮೈದುನ ದಾಯಾದಿಯಿಂದ ನೊಂದಳು. ಆದರೆ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಪತಿಯಿಂದ ಪರಮ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನಲುಗಿದಳು, ಹೈರಾಣಾ ದಳು. ಬದುಕಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣೀರು, ಕೈಹಿಡಿದವನೇ ಕಡುವೈರಿ. ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ವೆಂದು ತ್ಯಜಿಸಿದ ಮೊದಲ ಸಂಬಂಧದವರ ಬಾಳಿಲ್ಲ ಮಗ್ಗಲು ಮುಳ್ಳಾಗಿ ಚುಚ್ಚಿ ತೊಡಗಿದನು. ಹೊರಗಿನ ಶತ್ರು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಮತ್ತು ಕೆಳದಿಯ ಸದಾ ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕರೊಂದಿಗೆ ಕಾದಾಟ, ಒಳಗಿನ ಶತ್ರು ಪತಿ ಮತ್ತು ಪತಿಯ ಸೋದರಳಿಯ ಕಾಮರಾಯನೊಂದಿಗೆ ಸೇಸಾಟ, ಚಿನ್ನದ ಹೊಳೆ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಕಾಳುಮೆಣಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರ, ಅಲಕಾವತಿಯಂತೆ ಐಶ್ವರ್ಯ ತುಂಬಿ ತುಳುಕು ತಿದ್ದಿದ ರಾಜಧಾನಿ ಉಲ್ಲಾಳ. ಆ ಕಾಲದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಬಂದರು. ಅರಬ್ಬೀ ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಹಡಗುಗಳಿಗೆ ನಿಲ್ದಾಣ - ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಳು ಮೆಣಸು, ಸಣ್ಣ ಅಕ್ಕಿ, ಸಾಂಬಾರಜಿನಸುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ. ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಬೊಕ್ಕಸದ ಒಡತಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಅಂತರ್ರದಲ್ಲಿ ಕಡುದುಃಖಿ.

ಉಲ್ಲಾಳವನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಜೈನರು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಿನಭಕ್ತರೂ ಹೌದು, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಪೂಜಕರೂ ಹೌದು. ಚೌಟರ ಮನೆತನದ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ರೂಪ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಇಟ್ಟಿರುವ ಹೆಸರುಗಳೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದುವು. ಉದಾ : ದತ್ತರಾಯ, ಅಂಬೀರಾಯ, ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಇತ್ಯಾದಿ. ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ಪತ್ನಿ ಅನಘಾದೇವಿ. ಆಕೆಗೆ ಅನಘಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿ ನೊಂದಿಗೆ ಅದ್ಭುತ, ಅದ್ಭುತ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದ್ದಿತು. ಅನಘಾ ಅಘಾ ಅಖಾ ಅಖಾದೇವಿ ಎಂದು ತದ್ಭವರೂಪ ತಾಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅದ್ಭುತ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ರೂಪ ತಾಳುತ್ತದೆ. ಅಥವ ವಲ್ಲಭದೇವಿ ಅಬ್ಬಲದೇವಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಆಗಿರಬಹುದು.

ಚೌಟರ ರಾಜ ಮನೆತನದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಶಾಸನಗಳು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಅಬ್ಬಕ್ಕನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ನಾಟಕಗಳು, ಕಾದಂ ಬರಿಗಳು, ಕಥೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಆದರೆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ವ್ಯಾಪಾರಿ ದಲ್ಲೆವಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕನ ಸಾಹಸ ಜೀವನವನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ದ್ದಾನೆ. ಈ ಲೇಖನಕ್ಕೆ ಅವನ ಹೇಳಿಕೆಯೇ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ.

ಚೌಟರ ಮನೆತನದ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಬೀರುವ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಮಲ ಅರಸ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೪೩) ರಾಜ್ಯವಾಳದ ನಂತರ ಅವನ ಸೋಸೆ ಲೋಕಾದೇವಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೭೧) ಅನಂತರ ಅವಳ ಮಗಳು ಅಬ್ಬಕ್ಕದೇವಿ ಅನಂತರ ಅವಳ ಮಗ ಚಿಕ್ಕರಾಜ ಅರಸ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೭೮) ಅನಂತರ ಅವನ ಸೋದರ ಸೋಸೆ ಅಬ್ಬಕ್ಕದೇವಿ ರಾಣಿಯಾದಳು.

ಚೌಟರಿಗೂ ಬಂಗರಿಗೂ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷವಿದ್ದಿತು. ಬಂಗರಸರ ಅಳಿಯ ಕಾಮರಾಯ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಚೌಟರ ಅಗಣಿತ ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಸಿಗಳಾದ ಬೆಸ್ತಪಡೆಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗುವ ಕನಸು ಕಂಡು ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಸ್ವತಃ ರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲದ, ಸೈನ್ಯ ಅಧಿಕಾರಗಳಿಲ್ಲದ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಶತ್ರುವಾದವ ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಕೆಳದಿಯ ಸೋಮಶೇಖರನಾಯಕ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗ ಸದಾಶಿವನಾಯಕನ ಸಂಗಡ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ ಅವರು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಘಟ್ಟವನ್ನಿಳಿದು ಬಂದ ಕೆಳದಿಯ ನಾಯಕರು ಉಲ್ಲಾಳವನ್ನು ಮುತ್ತಿದರು. ಹೇರಳವಾಗಿ ಹಣ ನೀಡಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಆ ಧಾಳಿಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದಳು. ಶತ್ರುವಾದರೂ ಬಂಗರಸರು ನೆರೆಯ ರಾಜರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವೀರನರಸಿಂಹ ಲಕ್ಷಪ್ಪ ಬಂಗರಸ ರೂಪವಂತ, ವೀರ ಸೇನಾನಿ, ಕೆಳದಿಯ ನಾಯಕನ ದಂಡಯಾತ್ರೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯ, ಕೋಶಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ತೋಟಪಾಡಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಭಯ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಹಿತ್ತೆಷಿಗಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಶತ್ರು ಬಂಗರಸನನ್ನು ವರಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಬಂಗರಸನಿಗೆ ನೀಡಿದಳು. ಒಂದು ವರ್ಷದ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ದಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕನಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವೂ ಹುಟ್ಟಿತು. ಬಂಗರಸ, ಕೆಳದಿಯ ಲಿಂಗಾಯಿತ ರಾಜ ಸೋಮಶೇಖರನ ಸಂಗಡ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಬ್ಬಕ್ಕನನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ತನ್ನನ್ನು ಶತ್ರುವಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದವನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಪತಿ ಎಂಬ ನಗ್ನಸತ್ಯ ಅರಿವಾದಾಗ ರಾಣಿ ಕನಲಿ ಈದ ಹುಲಿಯಾದಳು. ಆಪ್ತಮಂತ್ರಿ ಸೇನಾನಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸೆರೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಾನೂರಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಮಾಪಿಳ್ಳೆಗಳಿಗೆ ಶರಣಾಗತಳಾದಳು. ಆಪ್ತಮಂತ್ರಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನ ಸಹಾಯ, ಸಹಕಾರದಿಂದ ಮರಳಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತನ್ನತ್ತ

ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಬಂಗರಸ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಉಲ್ಲಾಳವನ್ನು ಸುಡಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ರಾಣಿಯ ಭಂಡಾರ ಬಂಗರಸನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ.

ಸುಮಾರು ಮೂರು ವರ್ಷ ಮಲಯಾಳದಲ್ಲಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾಣಿ ಪುನಃ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದಳು. ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳದಿಯ ಅರಸ ಸೋಮಶೇಖರರಾಯ ಮೃತನಾಗಿ ಅವನ ಮಗ ಬಸಪ್ಪನಾಯಕ ಅರಸಾದನು. ಬಸಪ್ಪನಾಯಕನಿಗೆ ಜೈನರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ದ್ವೇಷವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಂತ್ರಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ ಕಾಳುಮೆಣಸಿನ ಮತ್ತು ಬಿಳಿಅಕ್ಕಿಯ ಕಪ್ಪು ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದಾಗ ಉಲ್ಲಾಳದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅಬ್ಬಕ್ಕನಿಗೆ ಪುನಃ ವಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಉಲ್ಲಾಳದ ಕೋಟೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿಸಿದ ಬಂಗರಸನ ಕೇಡಿಗ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬಸಪ್ಪನಾಯಕ ಬೇಚಾರು ಪಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಮತ್ತೆ ಉಲ್ಲಾಳದ ರಾಣಿಯಾದಳು. ಆದರೆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಿಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೂ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅದೇ ಕಾರಣ ದಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪೊಗಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಉಲ್ಲಾಳದ ಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಡಗುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ನೌಕಾನೆಲೆಯ ವ್ಯೂಹ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಅಬ್ಬಕ್ಕನ ವೀರ ಬೆಸ್ತಪಡೆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ವಿರುದ್ಧ ಮಹಾಭಯಂಕರ ಹೋರಾಟವನ್ನೇ ನಡೆಸಿತು. ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಕತ್ತಿ ಗುರಾಣಿ ಹಿಡಿದು ರಣರಂಗ ಕಲಿಯಾಗಿ ಹೆಣಗಳ ಮದೆ ಕೆಡಹಿದಳು. ಉಲ್ಲಾಳದ ಕೋಟೆ ಮತ್ತೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯಿತು. ಕಾಮರಾಯ (ಬಂಗರಸನ ಸೋದರಳಿಯ) ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿದ್ದನು. ಬಂಗರಸ, ಕಾಮರಾಯರ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕಂಡು ಕನಲಿದ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಯುದ್ಧ ರಾಜಿಯಾದ ನಂತರ ಬಂಗರಸನಿಂದ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ಪಡೆದಳು.

ಅಳಿಯ ಸಂತಾನ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ವಿಚ್ಛೇದನ ಪಡೆದ ನಂತರ ಪುನಃ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಶತ್ರುವಾಗಿ ರಣರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದಾಡಿದ ವೀರ ತರುಣ ಕಾಮರಾಯ ಮತ್ತೆ ಅಬ್ಬಕ್ಕನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಮುಂದೆ ಬಂದನು. ರೋಸಿಹೋದ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದ್ರೋಹಿಯನ್ನು ಒಲ್ಲದೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆದಳು.

ಕೆಳದಿಯ ಬಸಪ್ಪನಾಯಕ ಕಾಳುಮೆಣಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರದ ಛೈವಾಟಿನಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಸೂರೆಸುಗ್ಗಿಯನ್ನು ಮನಗಂಡನು. ಅಬ್ಬಕ್ಕನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ

ಅವಳೊಂದಿಗೆ, ಅವಳ ವೀರರಾದ ಬೆಸ್ತ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಉಲ್ಲಾಳದ ಬಂದರಿನ ಮೂಲಕ ಮಣಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ರಾಜ್ಯಗಳರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಿ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯ ನಾಡನ್ನು ತುಂಬಿತು.

ಕಾಮರಾಯನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಪುನಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ವೀರ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಸೇನಾನಿಯಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದಳು. ಮತ್ತೆ ಉಲ್ಲಾಳ ಕೋಟೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದು ಕಾಳು ಮಣಸಿನ ರಾಶಿ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿ ರಾಣಿಗೂ, ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಿಗೂ ಬಹಳ ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ನೆಪಮಾತ್ರದ ಸಂಧಿಯಾಗಿ ಯುದ್ಧ ನಿಂತಿತು. ವ್ಯಾಪಾರ, ವೈವಾಹಿಕ ಪುನಃ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಬಂಗರಸ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಉಲ್ಲಾಳವನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರೂರಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರಾಣಿಯನ್ನೂ ಅವಳ ಮಗಳನ್ನೂ ಸೆರೆಹಿಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ತೋಟಪಾಡಿಯಿಂದ ಪುತ್ರೂರು, ಉಲ್ಲಾಳಗಳನ್ನು ಆಳುವ ಸನ್ನಾಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾಗಿದ್ದ ಅಬ್ಬಕ್ಕನಿಗೆ ಬಸಪ್ಪನಾಯಕ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನಿಂತುದರ ವಿರುದ್ಧ ಕಥೆ ಕಟ್ಟಿ ಹರಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆದರೆ ವೀರ ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯ ಜೀವನದ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಂಬಲಿಲ್ಲ. ಸೋಮಶೇಖರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಳಾಗಿದ್ದ ಬಸದಿಗಳನ್ನೂ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೂ ಪುನಃ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಬಸಪ್ಪನಾಯಕನೊಂದಿಗೆ ಮೈತ್ರಿಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಜೈನರ, ಜನಬಸದಿಗಳ ನಾಶ ತಪ್ಪಿತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೈನರು, ಜೈನೇತರರು ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು.

ಕಾಳುಮಣಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರವಿದ್ದುದರಿಂದ ನೆಪಮಾತ್ರದ ಭೂಕಂದಾಯವನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಯುದ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಣಿ ಕೇಳಿದೆಯೇ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಂಗರಸನ ಮೂರನೆಯ ಹೆಂಡತಿ ಮೂಲವರ ಸೋಮಲದೇವಿ. ಆಕೆಯ ಅರಮನೆಗೆ ವಿಕಾಕಿಯಾಗಿ ನುಗ್ಗಿದ ಬಂಗರಸನ ಕೊಲೆಯಾಯಿತು. ಬಂಗರಸ ಸತ್ತ ನಂತರ ರಾಣಿ ವಿಧವೆಯ ಉಡಿಗೆ ಉಟ್ಟು ವೈಧವ್ಯದ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದಳು.

ರಾಣಿಗೂ ಕಾಮರಾಯನಿಗೂ ಸದಾ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕದನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಉಲ್ಲಾಳಕ್ಕೂ ಪುತ್ರೂರಿಗೂ ನಡುವೆ ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳಗಗಳೇಳುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿಧವೆ ರಾಣಿಯ ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತ, ವೀರ ಬೆಸ್ತಪಡೆಯಿಂದಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಉಲ್ಲಾಳವೇ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು.

ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕನ ನಂತರ ಅವಳ ಮೊಮ್ಮಗ ಚಂದ್ರಶೇಖರ - ತಿಕ್ಕರಾಯ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಬ್ಬಕ್ಕನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶಾಸನಗಳು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ ಬಾನುಲಿ ನಾಟಕಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಂದಿವೆ. ಬಾಳೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣೀರು ನುಂಗಿ ಕಡಲತಡಿಯ ರಾಣಿ ಆವೇಶದಿಂದ ಕಾದಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

೮. ಜೈನ ಮಹಿಳೆ ಸಾಧಿಸಿದ ಮಾನೋನ್ವತಿ

ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪಂಡ ಮಂಡಲಾಧಿಪ ಭರತ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಬಾಹು ಬಲಿ ಮುನಿಯ ಮನಃಕಷಾಯವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಅವನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ ಪೌದನಪುರದ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಕಾಲಬಳಿ ತನ್ನ ಕಿರೀಟ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಲಿ ಸಿ ಎಕಚಿತ್ತದಿಂದ ತಿಳಿಯ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. "ಮಾನೋನ್ವತ! ನಿನ್ನೆನ್ ನೀಂ ಬಗೆಯ ಬಗೆಯದಿರ್ ಪೆರಪೆರತಂ".

ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿತ್ತು ಆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಉರಿರುವನೆಂಬ ಮನಃಕಷಾಯ ಉರಿದುಹೋಗಿ ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಅನಂತವಸ್ತು ಪ್ರಕಾಶಿ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಲಭ್ಯವಾಗಿ, ಪ್ರಥಮ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ, ಮೋಕ್ಷ ಗಾಮಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಭರತ ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಅಭಿಮಾನಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪಚ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾದೇವನಪ್ರತಿಮೆ ಮಾಡಿಸಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಾಹುಬಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನೇ ಭರತ ಮಾನೋನ್ವತಿ ಎಂದು ಗೌರವಿಸಿ ಶಿರಬಾಗಿ ದನಲ್ಲವೆ? ಆ ಮಾನೋನ್ವತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಗೌರವಿಸಬೇಕಲ್ಲವೆ?

"ಸ್ವಾವರಕೃಷ್ಣವುಂಟು - ಜಂಗಮಕೃಷ್ಣವಿಲ್ಲ" ನಿಜ! ಜೈನ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜಿನಾಲಯಗಳು ನಾಶವಾದುವು. ನವರತ್ನಾಲಂಕೃತ

ಸಹಸ್ರಕೂಟ ಲೋಕನಾಥ ಜಿನಾಲಯಗಳು ಮಹಾಮಂಗಳಮೂರ್ತಿಗಳು ಮಣ್ಣಾದುವು. ಆದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಧಿಸಿದ ಮಾನೋನ್ವತಿ ಚಿರಕಾಲ ಉಳಿದಿದೆ.

ರಾಣಿಯ ಕಿರೀಟದ ಪ್ರಭೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣುವುದು. ಆದರೆ ದಿಗಂಬರ ಮುನಿಯ ಪ್ರಭಾವುಂಜ ಅವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ (ಜೈನ ಅಥವಾ ಜೈನೇತರ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ) ಮಾತ್ರ ಗೋಚರಿಸುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಜೈನ ಮಹಿಳೆ ಮಾಡುವ ತ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ದಾನ ಮನೆಯ ಇತರ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ! ತನ್ನ ತನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದು ಇಹದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಧವನಾಗುವ - ಮಹಾಮಾನವನಾಗುವ ಸಾಧನೆಯೇ ಮಾನೋನ್ವತ ಸಾಧನೆ ! ತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ತ್ಯಾಗವಿಲ್ಲ ! ದಾನದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮೀರಿಸಿದ ದಾನವಿಲ್ಲ ! ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಾಣ - ಸಾಧಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ನೀಡುವುದೇ ಮಾನೋನ್ವತಿ !

ಭದ್ರಬಾಹುಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅಂತ್ಯವನ್ನು (ದೇಹವನ್ನು ಈಡಾಡಲು) ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಕಳ್ಳೊಪ್ಪು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಉಪವಾಸದೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಂಡು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತಮುನಿಗೆ ಆಹಾರದಾನ ನೀಡುವ ಶ್ರಾವಕರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಸೂರೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ - ಹನ್ನೊಂದು ದಿವಸ ಉಪವಾಸ ವ್ರತಮಾಡಿ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿವಸ ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ ಹುಲಿಯೊಂದು ಬಂದು ಆಹಾರದಾನ ಬೇಡಿತು. ದಿಗಂಬರ ಮಹಾ ಮುನಿ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೇ ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದರು. ಆ ದಾನವೇ ಮುನಿಗೆ ಮಹಾ ಮುನಿತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿತು ! ಮಾನೋನ್ವತ ಮಹಾತ್ಮರಾದರು !

ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಜನಭಕ್ತರ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತ ಆಸ್ತಿ ಧವಲಗ್ರಂಥಗಳು. ಆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಧರಸೇನಾಚಾರ್ಯ, ಪುಷ್ಪದಂತ, ಭೂತಬಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಗುರುಪರಂಪರೆಗೆ ಪೋಷಕರಾದವರು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು.

ಪುಷ್ಪದಂತ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಅಂಕುಲೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಮಾಸಕಳೆದು ಬನವಾಸಿಗೆ ಪಾರಣೆಗಾಗಿ ಹೋದಾಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಅವರ ತಂಗಿ ಇಂದ್ರನಂದಿನಿ ಅವರಿಗೆ ಆಹಾರದಾನ ನೀಡಿದಳು. ಸಂದರ್ಭವಶಾತ್ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ಬರೆಯಲಿರುವ ಧವಲಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಶಿಷ್ಯನ ಅಗತ್ಯ (ಸನ್ಯಾಸಿಹೇಳಿದ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಬರೆದ ಓಲೆಗರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಶಿಷ್ಯ

- ಕಾರಣ ದಿಗಂಬರ ಮುನಿ ಏನನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ) ವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದರು. ಇಂದ್ರನಂದಿನಿ ತನ್ನ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ ಜನಪಾಯಿಲನನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದಳು. ಮಗ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ ಕಾಷಾಯವಸ್ತ್ರಧರಿಸಿ ಸನ್ಯಾಸಿ ಯಾಗಲು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದಳು. ಕುಲಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ ! ಆದರೆ ಮಗ ಗೃಹಸ್ಥ ನಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮಹಾಕಾರ್ಯಸಾಧಿಸಲಿರುವ ದಿಗಂಬರ ಮುನಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಮಹಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದಲ್ಲಿ ಉಭಯವಂಶಗಳು, ಆಶ್ರಯನೀಡಿದ ರಾಜ - ಪ್ರಜೆಗಳು - ಲೋಕೋದ್ಧಾರವಾಗುವುದೆಂದು ನೆನೆದು ಮಗನನ್ನು ದಾನನೀಡಿ ಮಾನೋನ್ವತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಳು.

ಬಾರಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಾಸನವಿದೆ. ಮೂವರು ತಾಯಿಯರ ಮಕ್ಕಳು ಗಳು ಜಿನಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕುಲಗುರುಗಳು ಚಾರುಕೀರ್ತಿಗಳಿಗೆ ದಾನ ನೀಡಿದರು. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯರ ಹೆಸರಿಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲ, ಮೂವರು ಸೋದರಿಯರು, ಸ್ನೇಹಿತೆಯರು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀಮಂತನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು ಮೂವರಿಗೂ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿಯರ ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಪರಿಚಯ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮೂವರೂ ಸೇರಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕಿಬೆಳೆಸಿದರು. ಬಲತಾಯಿ ಮತ್ತು ಬಲಮಕ್ಕಳ ಬಾಂಧವ್ಯದಿಂದ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದವು. ಅಂತಹ ಅನ್ಯಾಯದ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆಯದಿರಲಿ ಎಂದು ತಾಯಿಯರು ಮಾಡಿದ ತ್ಯಾಗವೇ ಮಹೋನ್ವತಿ. ತೇರದಾಳದ ಪ್ರಭು ಗೊಂಕ - ಜೀಮೂತವಾಹನ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಅವನ ತಾಯಿ ಬಾಚಲೆ. ರಾಜನಿಗೆ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿ ವಿಷವೇರಿತು, ತಾಯಿ ವಿಷವೈದ್ಯನ ಬಳಿ ಅಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಮಗನಿಗೆ ಪಂಚ ನಮಸ್ಕಾರಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿ ತಾನೂ ಸಹ ಮಹಾಮಂತ್ರ ಭಜನೆಗೆ ತೊಡಗಿದಳು. ಎರಡು ಘಂಟೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಚಲೆಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ, ವಿಷದನಂಜು ಇಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಜನಧರ್ಮದ ಕೆಚ್ಚನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಭವ್ಯ ಪ್ರಸಂಗವಿದು ! ತಾನು ನಂಬಿದ ಅಹಿಂಸಾಧರ್ಮ ತನ್ನ ಮಗನ ಆಕಾಲಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತದೆ ಎಂಬ ದೃಢನಂಬಿಕೆಯೇ ಆಕೆ ಸಾಧಿಸಿದ ಮಾನೋನ್ವತಿ. ಮುಂದೆ ಮಗ ಗೊಂಕ ಜಿನಾಲಯ - ವಿಶಿಷ್ಟ ರಚನೆಯ ಗೊಂಕ ಜಿನಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.

ಆರನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಹಲವಾರು ಮಂದಿ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಚಾಕಲೆಯೂ ಒಬ್ಬಳು. ಚಾಡಿ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಚಾಕಲೆಯನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಜನಧರ್ಮವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಚಾಕಲೆ ಪತಿಯ

ಆಣತಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿ ಮಣಿಗುಂಡಿಗೆಗೆ ಮರಳಿದಳು. ಮಾನಸಿಕ ವಾಗಿ ಜನಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಗುಪ್ತಭಕ್ತಳಾದಳು. ವಿಕ್ರಮ ಅವಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಒಂದು ದಿನ ಅವಳ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜನ ಬಿಂಬವಿಲ್ಲ. ಜೈನ ಆಚರಣೆ ರೀತಿನೀತಿಗಳಿಲ್ಲ. ಜಾಕಲೆ ಪತಿಯ ಸಂಗಡ ಊಟ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಸಾಮ್ರಾಟನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದಳು.

ಮಾರನೆಯ ದಿವಸ ಮುಂಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮ ಜಾಕಲೆಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ಪಡಸಾಲೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಹಜಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಿ (ಬಹುಶಃ ಇಟಲಿಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಅಮೃತಶಿಲೆಯ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ವ್ಯಾಪಾರಿ) ಮಾರಲು ತಂದಿದ್ದ ಮಹುರ್ - ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಪದ್ಮಪ್ರಭ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಜಾಕಲೆ ಭಾವಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದಳು. ಮಹುರ್ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಆ ಸುಂದರ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಜಾಕಲೆಯ ರೂಪ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿ ಜಾಕಲೆ ವಿಕ್ರಮನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಜಿನಶಾಸನ ದೇವತೆಯಂತೆ ತೋರಿದಳು. ಜಾಕಲೆ ಶಿಲೆಯಾಗಿ ವಿಗ್ರಹವಾದಂತೆ - ವಿಗ್ರಹವೇ ಜಾಕಲೆಯಾಗಿ ಜನಧರ್ಮದೀಪವಾದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ವಿಕ್ರಮ ಪರಮಸಂತೋಷದಿಂದ ದಿವ್ಯದರ್ಶನ ತೋರಿಸಿದ ಜಾಕಲೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರಳಿದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ "ಈ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಜೀತದ ಭತ್ಯದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೋ ! ಎಲ್ಲರೂ ಪೂಜಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜನಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆ" ಎಂದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಜಿನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದರು. ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ವಿಗ್ರಹ ನಾಶವಾಗಿ ಪಾಳುಗುಡಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ಸಮರ ಪರಶುರಾಮ ಚಾವುಂಡರಾಯನ ತಾಯಿ ಕಾಳಲಾದೇವಿಯ ಶಾಸನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಕೆ ಮಗನಬಳಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಕೋರಿಕೆ-ಪಾಠನಪುರದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಆ ಪಚ್ಚಿಯ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಲೋಕೈಕವೀರನ ಬಳಿ ಕೇಳಿದ ಅಪರೂಪದ ವರ. ಆ ವರದದಸೆಯಿಂದ - ಆ ವೀರಾಗ್ರಣಿಯ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲದಿಂದ ಕನ್ನಡನಾಡಿಗೆ ಭೂಲೋಕ ಮನ್ಮಥನ ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿ ಲಭಿಸಿತಲ್ಲವೆ ? ಸೇನಾನಿಯ ಹೆಂಡತಿ, ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷನ ತಾಯಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಯಸಿದ ಬಯಕೆಯೇ ನಾಡಿನ ಅದೃಷ್ಟದೇವನಾಗಿ ಶಿಲಾಪ್ರತಿಮೆ ಲಭಿಸಿತಲ್ಲವೆ ?

ಮಾನೋನ್ವತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು ನಾಡಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮತನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು, ಅಂತಹ ವೀರನಾರಿಯರ ಧೀಮಂತ ಶಕ್ತಿಗೆ ಶರಣಾಗೋಣ.

ಸೂಚನೆ

ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ವೀರ ಜೈನ ಮಹಿಳೆಯರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವೀರ ಜೈನ ಮಹಿಳೆಯರ ಶುಭ ನಾಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ನಮೂದಿಸಿದೆ. ಇವರ ಬಗ್ಗೆ, ಅವರ ಸಾಹಸ, ಸಾಧನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳು/ಶಾಸನಗಳ ಆಧಾರ ದೊರಕತನಂತರ, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹೊರತರಲಾಗುವುದು.

೧. ಚಾಗಲಾದೇವಿ - ಮಹಾಸಾಮಂತನ ಹೆಂಡತಿ (೯ನೇ ಶತಮಾನ)
೨. ಬಾಚಲದೇವಿ - ಹೈಹಯ ಮನೆತನದ ರಾಣಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೮೪)
೩. ಚಾಮೇಕಾಂಬ - ಆಂಧ್ರ ಪೂರ್ವಚಾಲುಕ್ಯರಾಣಿ
೪. ಅಮ್ಮೇರಾ - ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಿಕೇಶಿಯ ಮಗಳು
೫. ಮಹದೇವಿ - ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಮಗಳು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೪೮)
೬. ಮೈಲಳದೇವಿ - ಚಾಲುಕ್ಯಸೋಮೇಶ್ವರನ ೨ನೇ ಹೆಂಡತಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೫೭)
೭. ಜಾಗಲದೇವಿ - ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೦೬
೮. ಅಬ್ಬಾದೇವಿ ಅಥವಾ ಅಕ್ಕಾದೇವಿ - ಶಾಸ್ತರ ರಾಣಿ (೪ನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಕಾಲ)
೯. ಕಾಮನೃಪನ ಸತಿ ವಿಜಯಾದೇವಿ (ಪಾಂಡ್ಯರಾಜನ ಮಗಳು)
೧೦. ಪದ್ಮಾಂಬಿಕೆ - ೧೨ನೇ ಶತಮಾನ
೧೧. ಪಾಂಡ್ಯ ಮಹಾದೇವಿ - ಆಳುಪರಾಣಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೧೦-೧೧೬೦)
೧೨. ಮಾಳಕ್ಕ ನಾಯಕಿ ಮತ್ತು ಸಿರುಮಾದೇವಿ (೧೨ನೇ ಶತಮಾನ)
೧೩. ಪಟ್ಟ ಮಹಾದೇವಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೫೦-೭೫)
೧೪. ಲೋಕದೇವಿ (ಪದಮಲದೇವಿ)
೧೫. ರಾಮಕ್ಕ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೭೮)
೧೬. ಪದುಮಲದೇವಿ (೨ನೇ ವಿಠಲದೇವಿಯ ಮಗ ಕಾಮರಾಯನ ಸೋದರ ಸೊಸೆ)
೧೭. ಎರಡನೇ ಶಂಕರದೇವಿ ಒಡೆಯರ್
೧೮. ಅಮ್ಮಾಜಿ - ವೇಣೂರಿನ ರಾಣಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೨೨)
೧೯. ಹೊನ್ನಮ್ಮ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೩೭)
೨೦. ಕಾಮಾದೇವಿ

ಶ್ರೀಮತಿ ರತ್ನಮ್ಮ

೧೫

ಹಲವಾರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳ ಬಹುಮಾನಗಳ ವಿಜೇತೆ ಶ್ರೀಮತಿ ರತ್ನಮ್ಮ ಅವರು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಪಾರಿಜಾತ ಪ್ರಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಹದಿಮೂರನೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಯುವಜನ ನಾಯಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ. ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಜನಪ್ರಿಯ ಅಧ್ಯಾಪಕಿಯಾಗಿ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಎಲ್ಲ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಹಲವಾರು ನೃತ್ಯ ನಾಟಕ, ಗೀತನಾಟಕ, ಹಾಗೂ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ದಿಗ್ದರ್ಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪುರವರ 'ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ' ನೃತ್ಯನಾಟಕವನ್ನು ನವಂಬರ್ ೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರೊ|| ಜಿ. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪನವರಿಂದ ಪಂಚನಮಸ್ಕಾರದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದಿರುವ ಶ್ರೀಮತಿ ರತ್ನಮ್ಮನವರು ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜಾ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಣಿ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಹಾರಾಣಿ ಕಾಲೇಜು ಹಾಗೂ ಮಂಡ್ಯದ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿಯಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿ ನಿವೃತ್ತರಾದ ನಂತರ ಸ್ವಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ 'ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವೀರ ಜೈನ ಮಹಿಳೆಯರು' ವಿಷಯವಾಗಿ ಪಿ.ಹೆಚ್.ಡಿ.ಗಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಡಾ|| ಎಂ.ಡಿ. ವಸಂತರಾಜ್, ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು (ನಿವೃತ್ತ), ಜೈನಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಇವರ ದಿಗ್ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೮,೦೦೦ ಶಾಸನಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಕೃತಿ ಇದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಜೈನ ಅತಿಶಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಮಠಗಳು, ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸುಮಾರು ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಸತತ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲವೇ ಈ ಕೃತಿಯಾದರೂ ಕಾಲದ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ವಶಪಡಿಸದಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಶ್ರೀಮತಿಯವರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದುದು ವಿಷಾದನೀಯ.

ಕದಂಬ, ಚಾಳುಕ್ಯ, ಹೊಯ್ಸಳ, ಶಾನ್ತರ, ತುಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ ವೀರ ಜೈನ ನಾರಿಯರ ಜೀವನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಕಲೆ, ಸಂಗೀತ, ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ ವೀರನಾರಿಯರು, ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಯುದ್ಧವೀರರು, ದಾನವೀರರ ಚಿತ್ರಣಗಳು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಗಮನ ಸೆಳೆದು ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆಯುವುದೆಂದು ಆಶಿಸಲಾಗಿದೆ.